Cumhuriyet
DERGİ
PARASIZ PAZAR EKİ
SAYI **432**
3 TEMMUZ 1994

YUNUS NADİ ÖDÜLLERİ 48 YAŞINDA

Cumhuriyet
DERGİ
PARASIZ PAZAR EKİ

Merhaba,
28 Haziran 1946'da Cumhuriyet gazetesi şu haberi veriyordu: "Büyük Jüri toplanarak 1000 liralık mükâfatı kazanan, senenin en muvaffak amatör muharririni tayin etti." Türkiye'nin en seçkin aydınlarından oluşan jüriler, 1947'den beri her yıl toplanıp o yılın başarılı yapıtlarını seçmeye devam ediyor. Ama bu yarışmaya katılan yapıtları tek tek teslim alan, titiz bir şekilde dosyalayan, tasnif edip jürilere ulaştıran görünmez eller de var. Ocak ayında kaybettiğimiz sevgili ***Kayhan Edip Sakarya*** *son 13 yılın görünmeyen adamıydı. Odalar dolusu başvuruyu büyük bir keyifle kucaklayan, bağlantıları kuran, toplantıları düzenleyen, davetiyeleri*

örgütleyen hep Edip'ti. Çelebi haliyle, upuzun boyuyla, büyük bir sessizlik içinde, hiçbir şeyi aksatmadan çalışırdı. Bu kez Dergi'nin Yunus Nadi Ödülleri sayısını hazırlarken Kayhan Edip Sakarya sanki hep yanı başımızdaydı. Hem de hiç dilinden düşürmediği "Ada Sahillerinde Bekliyoruz" şarkısını mırıldanaraktan... Arkadaşımız Aynur Çolak her temiz sayfa çıkışını eline aldığında "Bir kez de 'şefim' için bakayım" demeden edemedi. Bu yılki düzenlemeleri üstlenen Fikret Dağlıoğlu için de, bizim için de bir hafta süresince "şef" hep Edip'ti. Şefimizin dergisine Adana, Ankara, Bursa bürolarımız ve çizgileriyle Semih Poroy da katkılarını verdiler.

Yeni bir haftada buluşmak umuduyla.

İpek Çalışlar

CUMHURİYET DERGİ İMTİYAZ SAHİBİ: **BERİN NADİ** ■ BASAN VE YAYAN: **YENİ GÜN HABER AJANSI BASIN VE YAYINCILIK A.Ş.** ■ GENEL YAYIN KOORDİNATÖRÜ: **HİKMET ÇETİNKAYA** ■ GENEL YAYIN DANIŞMANI: **ORHAN ERİNÇ** ■ YAZI İŞLERİ MÜDÜRLERİ: **DİNÇ TAYANÇ** (SORUMLU), **İBRAHİM YILDIZ** ■ YAYIN YÖNETMENİ: **İPEK ÇALIŞLAR** ■ GÖRSEL YÖNETMEN: **AYNUR ÇOLAK** ■ REKLAM: **REHA IŞITMAN**

KAPAK: **YUNUS NADİ**

Fotoğraf: GARBİS ÖZATAY

Yunus Nadi 1994 Ödülleri'ni alanlar gazetemiz imtiyaz sahibi Berin Nadi ile. Arka sıra: Nihal Geyran Koldaş, Tülay Ulukılıç, Serap Yazıcı, Hüseyin Ferhad, Sulhi Dölek, Muzaffer Buyrukçu, Berin Nadi, Hasan Ali Toptaş. Ön sıra: Ahmet Aykanat, Serdar Rıfat, Vahap Akşen.

Geçmişten geleceğe bir yarışmanın iki anlamı

Cumhuriyet gazetesinin birinci sayfasında "Yunus Nadi Mükâfatı" başlığı altında yayımlanan duyurudan bu yana, tam 48 yıl geçti. Yunus Nadi Armağanı Yarışması, Cumhuriyet gazetesinin kurucusu Yunus Nadi'nin birinci ölüm yıldönümünde, bu yıldönümünü geçmişe yönelik bir acı olmaktan çıkarıp geleceğe yönelik bir kültür olayına dönüştürmek amacıyla düzenlendi. Ellili, altmışlı, yetmişli yıllar boyunca tek bir dalla sınırlı olarak "Yunus Nadi Armağanı" adı altında sürüp giden yarışma seksenlerin sonunda, "Türkiye'nin yaşayan en eski yarışması" konumuna geldi. Doksanların eşiğinde, Cumhuriyet gazetesinin 65. yıldönümünün kutlandığı, 1989'da kapsamı genişletilen Yunus Nadi Armağanı, beş dalda ödül ve mansiyon veren bir yarışma oldu. 1990'dan itibaren kapsamı daha da genişleyen yarışma, "Yunus Nadi Ödülleri" adıyla anılmaya başlandı. Bu yıl, ölümünün 49. yıldönümünde, fikir ve eylem adamı, gazeteci ve yazar Yunus Nadi'nin anısını tazelerken Yunus Nadi Ödülleri'ne 280 kişi 544 yapıtıyla katıldı. 8 dalda 10 ödülün verildiği yarışmanın sonuçları, 28 Haziran 1994 Salı günü gazetelerde yayımlandı. Aynı gün ödül sahibi 10 yarışmacı, İstanbul'da Türk ve İslam Eserleri Müzesi (İbrahim Paşa Sarayı'nda) saat 19.00'da yapılan törenle ödüllerini aldılar. Gazetemizin kurucusu Yunus Nadi'nin anısını tazeleyecek nice yarışmalarda buluşmak dileğiyle biz de bu hafta sayfalarımızın elverdiği ölçüde, ödül alan yarışmacıları ve yapıtları okurlarımıza tanıtacağız. ◀

Yunus Nadi (1880-1945)

YUNUS NADİ 1994 ÖDÜLLERİ

KURULUŞUNDAN BU YANA YUNUS NADİ ÖDÜLLERİ YARIŞMA BİRİNCİLERİ

1946-47	Serbest konu	Erdoğan Meto
1947-48	Küçük hikâye	Fethi Başak
1948-49	Atatürk'e ait bir hatıra	Melek Erbilen
1949-50	Bir yurt yazısı	Zeyyat Selimoğlu
1950-51	Milli Mücadele'den bir hatıra	Muammer Çekinay
1951-52	En güzel şiir	Azmi Tekinalp
1952-53	Karikatür	Orhan Doğu
1953-54	En güzel hikâye	Ayperi Akalın
1954-55	İnkılâplarımızı nasıl koruyabiliriz?	İbrahim Baç
1955-56	Demokrasi yolunda neler yaptık? Neler yapmalıyız?	Ümit Ünkan
1956-57	En güzel şiir	Asaf Çiğiltepe
1957-58	En güzel roman	Fakir Baykurt
1958-59	Röportaj	Mustafa Gümüşkaynak
1959-60	Dil Davamız	Ekrem Alptekin
1960-61	27 Mayıs'ın manasını anlatınız	Demir Kandemir
1961-62	En önemli davamız nedir?	Mustafa Ok
1962-63	Makale (Sosyalizm mi, liberalizm mi?)	Turan Tan
1963-64	Cumhuriyetin 40. yılında Atatürkçülükten ne anlıyoruz?	Kemal Anadol
1964-65	Küçük hikâye	Öner Ünalan
1965-66	Türk devrim tarihi devrimlerle ilgili olarak Türkiye'nin gelişmesi	Sabahattin Selek
1966-67	Türk dil devrimini yansıtan Türk dilinin arınması ve zenginleşmesi	Zeynep Korkmaz
1967-68	Türk dil devrimi, Ulusal Kurtuluş Savaşı'nı, bu savaşta geçmiş bir olayı ya da Türk toplumunun temel sorunlarını konu almış roman	Kemal Tahir
1968-69	Türkiye'nin tüm kalkınma sorunu, bu sorunlar içinde biri veya birkaçını konu alan bilimsel nitelikte eserler	Doğan Avcıoğlu
1969-70	Kurtuluş Savaşı ve Devrimler (film senaryosu)	Oktay Arayıcı ve Güngör Dilmen
1970-71	Yedi dakika	Celal Erkunt
1971-72	Kadın erkek eşitliği	Fatma Gürel (Bölek)
1972-73	Cumhuriyet çağında dilimiz	Haldun Derin
1973-74	Cumhuriyet'in 50. yılında Türk Basını	Önder Şenyapılı
1974-75	Roman	Attila İlhan
1975-76	Yaşadığımız yüzyılda Türk kadının yeri	Füsun-Tunç Tayanç
1976-77	1876-1976 Türkiye'de anayasal düzenler	Dinç-Tunç Tayanç
1977-78	Cumhuriyet döneminde gençlik	Fulya-Hasan Basri Gürses
1978-79	En güzel çocuk romanı	İsmail Uyaroğlu
1979-80	Türkiye'de sansür sorunu	1. seçilemedi 2. Füsun-Tunç Tayanç
1980-81	Köşe yazısı	Göksel Türk
1981-82	Toplumbilim	Sami Güven
1982-83	Cumhuriyet basını ve demokrasi	Verilmedi
1983-84	Fotoğraf (siyah-beyaz)	Nevzat Çakır
1984-85	Karikatür	Cezmi Ermiş
1985-86	Mizah Öyküsü	Verilmedi
1986-87	Röportaj (Gençlik)	Oral Çalışlar
1987-88	Senaryo	Alper Uygur
1988-89	Röportaj (İnsan Hakları)	Mecit Ünal
	Afiş (Kitap)	Serdar Akkaya
	Karikatür (Çevre)	Abdullah Orhan
	Öykü (Kadın)	Ayfer Tunç
	Fotoğraf (Çocuk)	Ferhat Atalay
1989-90	Yayımlanmış Öykü	Hulki Aktunç
	Yayımlanmamış Öykü	Yurdaer Erkoca
	Yayımlanmış Roman	Verilmedi
	Yayımlanmamış Roman	Emel Ebcioğlu Yılmaz Karakoyunlu

1959 jürisi. Arka sıra: Selmi Andak, A. Kadir, Sabahattin Eyuboğlu, Osman Necmi Karaca, ... , Vâ-Nû, Orhan Kemal, Burhan Arpad, Nadir Nadi, Bedii Faik, Abdi İpekçi. Ön sıra: Baki Süha Ediboğlu, Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Falih Rıfkı Atay, Ahmet Hidayet Reel, Enis Tahsin Til, Kadri Kayabal, Yaşar Kemal.

1950'li yıllardan bir Yunus Nadi jürisi: Vâ-Nû, Azra Erhat, Selmi Andak (ayakta), Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Behçet Necatigil, Halide Edip Adıvar, Yaşar Kemal, Orhan Kemal, Cevat Fehmi Başkut, Haldun Taner, Sabahattin Eyuboğlu.

	Yayımlanmış Şiir	Verilmedi
	Yayımlanmamış Şiir	Verilmedi
	Yayımlanmış Röportaj	Bekir Yıldız
	Yayımlanmamış Röportaj	Fehmi Salık Dinçer Sezgin
	Yayımlanmış Sosyal Bilimler	Cüneyt Ölçer
	Yayımlanmamış Sosyal Bilimler	Dr. Ayhan Aktar
	Afiş (Konu: Yunus Nadi Ödülleri)	Mahmut Soyer
	Yayımlanmış Fotoğraf	Ahmet S.Sabuncu
	Yayımlanmamış Fotoğraf	Aclan Uraz
	Yayımlanmış Karikatür	Hatay Dumlupınar
	Yayımlanmamış Karikatür	Hakan Boyav
	Uzun Metrajlı Film	Yusuf Kurçenli
	Kısa Metrajlı Film	Verilmedi
	Uzun Metrajlı Film Senaryosu	Ömer Uğur
1990-91	Öykü Kitabı	Ülkü Tamer
	Yayımlanmamış Öykü Kitabı	Almudena Lopez Dost Körpe
	Yayımlanmış Roman	Tarık Dursun
	Yayımlanmamış Roman	Verilmedi
	Şiir Kitabı	Kemal Özer
	Yayımlanmamış Şiir Kitabı	Güven Turhan
	Röportaj	Zeynep Ankara
	Afiş (Konu: Yunus Nadi Ödülleri 1992)	Cavit K. Emültay
	Fotoğraf	Mustafa Kocabaşı
	Karikatür	Muhammet Şengöz
	Uzun Metrajlı Film	Orhan Oğuz
	Kısa Metrajlı Film	Yeşim Ustaoğlu Hakkı Mısırlıoğlu
	Uzun Metrajlı Film Senaryosu	Ali Ulvi Hünkar
	Sosyal Bilimler Araştırması	Prof. Dr. Gönül Tankut
1991-92	Öykü kitabı	Erhan Bener
	Yayımlanmamış öykü kitabı	Cihat Burak
	Yayımlanmış roman	İnci Aral
	Yayımlanmamış roman	Derviş Zaimağaoğlu
	Şiir kitabı	Ahmet Erhan
	Afiş	Zafer Baran
	Fotoğraf	Emine Ceylan
	Karikatür	Alper Susuzlu Eray Özbek
	Uzun Metrajlı Film Senaryosu	Cemal Şan
	Sosyal Bilimler Araştırması	Murat Balamir
1992-93	Fotoğraf	Cem Turgay
	Afiş	Naci Fırat
	Karikatür	Gürbüz Doğan Ekşioğlu
	Yayımlanmamış Öykü Kitabı	Vüs'at O. Bener
	Yayımlanmamış Öykü Kitabı	Mehmet Zaman Saçlıoğlu
	Öykü Kitabı	Şebnem İşigüzel
	Yayımlanmamış Roman	Ahmet Yurdakul
	Yayımlanmış Roman	Buket Uzuner
	Yayımlanmış Roman	Oya Baydar
	Şiir Kitabı	Nurullah Can
	Şiir Kitabı	Ahmet Ada
	Yayımlanmamış Şiir Kitabı	Ahmet Özer
	Yayımlanmamış Şiir Kitabı	Hüseyin Yurttaş
	Sosyal Bilimler Araştırması	H. Neşe Özgen Ertübey

YUNUS NADİ 1994 ÖDÜLLERİ

● FOTOĞRAF

Seçici Kurul: Özgen Acar, Ergun Çağatay, Gültekin Çizgen, Ara Güler, Paul McMillan.

Vahap Akşen: Her şey insan için

Yunus Nadi Fotoğraf Ödülü'nü kazanan Adanalı sanatçı **Vahap Akşen,** sanata ve yaşama bakışını iki kavramla somutluyor; "insan sevgisi" ve "örgütlü toplum".

Cumhuriyet Gazetesi tarafından düzenlenen böylesi bir yarışmada ödül almak, onu çocuklar gibi sevindiriyor. "Bugüne kadar almış olduğum ödüller bir yana, Cumhuriyet'ten aldığım bir yana. Hatta uluslararası bir kuruluş olan FİAP'ın altın madalyasını dahi alsam, Cumhuriyet kadar etkili olmayacaktı. Cumhuriyet'in hayatımdaki yeri çok farklı. Bugüne kadar ulus bilinci olsun, insan sevgisi olsun, çevre bilinci olsun, Cumhuriyet ile pekişti bence. O yüzden bu yarışmayı çok önemsiyordum. Son derece mutluyum" diyor.

Fotoğraf sanatıyla 14 yıldır iç içe olan Akşen, aslında yarışmalara, paralı yarışmalara sıcak bakmıyor, sanat eserlerinin yarıştırılmasına karşı çıkıyor. Ancak dışa bağımlı malzemelerin kullanıldığı, pahalı bir sanat dalı durumundaki fotoğraf açısından, yarışmaların kısmen de olsa özendirici etkisi bulunduğunu da yadsımıyor ve "Her ne kadar paralı yarışmalara sıcak bakmıyorsak da, paralı yarışma bize bir destek vermiş oluyor. Ama verilecek ödül sadece para olmamalı. Paranın yanında plaket olması gerekiyor. Plaket, yaşam boyunca onurla taşıyacağımız bir maddedir" diye konuşuyor.

Fotoğrafta temel konu olarak insanı aldığını anlatan Akşen, sözlerini şöyle sürdürüyor:

"Her şey insan için. İnsana sevgiyle yaklaşmak, insanı özünde sevmek bu konuda da başarılı kılıyor. Bir insan fotoğrafı çekeceğim zaman kesinlikle o insanın tepkisinin ne olacağını düşünmem. Aynı bir gazeteci gibi. O da olay anında fotoğrafı çekmek zorunda. Yoksa haber atlayacaktır. Ben de olayı gördüğümde, o insanı gördüğümde mutlaka çekmek zorundayım. İnsana sıcak yaklaştığım için bu başarıyı elde ediyorum. Doğa fotoğrafı da çekerim. Ama bir sergi, bir saydam gösterisi, bir yarışmanın özel konusu yoksa, "insan olmayacak" koşulu yoksa, yollayacağım fotoğraf manzara dahi olsa mutlaka bir insan lekesinin bulunmasını istiyorum. Çünkü o çevreyi insanda soyutlamayı düşünemiyorum. Fotoğraf her ne kadar teknoloji ürünü bir sanat dalıysa da, vizörün arkasındaki insan çok önemlidir. Yani onun beyni, insan sevgisi, çevre bilinci ve paylaşım ile ilgili düşünceleri çok önemlidir. İnsanı sevmeyen, çevreye duyarsız olan, paylaşımı bilmeyen bir insanın, fotoğrafta veyahut herhangi bir sanat dalında samimi olabileceğini, sağlıklı üretim yapabileceğini düşünemiyorum."

Özgürlük vazgeçilmez koşul

Vahap Akşen, bireyin başarı sağlaması, toplumun belirli noktalara gelebilmesi için örgütlülüğün vazgeçilmez koşul olduğu görüşünde. Bugün, içinde bulunulan durumun, yönetenlerin ülkeyi getirdikleri yerin örgütsüzlükten kaynaklandığını, çalışanlardan emeklilere dek tüm insanların örgütlenmesi gerektiğini vurgulayan Akşen, fotoğraf sanatı dalındaki örgütlülükle ilgili şunları söylüyor: "Benim başarım sadece bireysel çalışmamdan kaynaklanmıyor. Evet, başarı benden geliyor ama bu başarının arkasında bir örgüt var. 1980 yılından beri AFAD yani Adana Fotoğraf Amatörleri Derneği'nin üyesiyim. Burada edindiğimiz bilgi ve teknikle bugünkü aşamaya gelebildik. Çok özel durumların dışında örgütsüz bir yere gelinebileceğine inanmıyorum. Mutlaka örgütlülük gerekiyor. İnsanların daha kalifiye olarak fotoğraf çekmesinde, beynindeki bazı düşüncelerin dışavurumunda örgütün yararları çıkıyor ortaya. İnsan, düşüncelerini aktarabileceği kişileri bir başına bulamıyor olabilir. Fakat örgüt içerisinde bunu başkalarıyla tartışıp, olması gerekeni bulabiliyor. İç dünyasını açabiliyor. Bu anlamda derneğime çok şey borçluyum. Bu borcun biteceğini de sanmıyorum. Yaşam boyunca aramıza yeni giren kişilere edindiğim bilgileri aktarmakla borç ödemenin devam edeceğini ve hiç bitmeyeceğini düşünüyorum.

Bugün ülkemizde fotoğrafla uğraşan 17 dernek var. Federasyonlaşma olayını gerçekleştirmeye çalışıyoruz. Bu amaçla FDÇK dediğimiz Fotoğraf Dernekleri Çalışma Kurulu'nu oluşturduk. Yönetimi sekreterlik bazında tutuyoruz. Periyodik olarak Ankara'da toplanıp Türk fotoğrafının sorunlarını tartışıyoruz. Ne yapabiliriz, federasyonu nasıl kurabiliriz gibi konuları ele alıyoruz. Federasyon kurabilmek için en az üç derneğin kamu yararına dernek sıfatını kazanması gerekiyor. Şu anda bir derneğimiz var Ankara'da AFSAD, İFSAK ve biz sıradayız. Eğer bu üç dernek kamu yararına sıfatını kazanırsa federasyonlaşabileceğiz. Bu da azımsanamayacak yararlar sağlayacak.

Örgüt bilinci

Burada örgüt bilinci de önem kazanıyor. Var olan örgütlerin işlemeyişi, bir yanda nemelazımcılıktan, diğer yanda baskılar dolayısıyla sindirilmişlik, edilgenleşmişlikten kaynaklanıyor. Örgüt içerisinde yaşanıldığı halde örgütlü yaşama bilinci olmamasının nedeni kültür eksikliği. Bunun da nedeni, Türkiye'de bir ulusal kültür politikası bulunmaması. Bu yüzden insanlar, örgütün, ne yapması gerektiğinin bilincinde değil."

Vahap Akşen, başkan yardımcılığını yürüttüğü, 52 üyesi bulunan AFAD'ın çalışmaları hakkında da şu bilgileri veriyor:

"1984'ten beri her yıl üç dönem kurs veriyoruz. Bugüne dek 30 dönem kurs bitirdik. Lise çağındaki çocuklardan, akademik kariyeri olan kişilere, üniversite profesörlerine kadar ulaşabildik. Bugüne dek 500'ün üzerinde kişiye fotoğraf kursu verdik. Makinenin tanımından, cinslerinden, makinenin içerisindeki elemanlardan, çekim tekniklerine, kompozisyonuna kadar her anlamda eğitim veriyoruz. Doğal ışık, yapay ışık ortamları, karanlık oda eğitimi uyguluyoruz. Hem teori hem pratik çelişkisinin yaşanmaması lazım. İkisinin bir arada yürütülmesi gerekir. Mutlaka bir eylem gerçekleştirilmeli, ortaya bir ürün konulmalı. AFAD'a başvuran gerçekten fotoğrafla uğraşacak bir kişi ise ve üretecekse biz o insanı alıyoruz. Tam eğitmek istiyoruz. Arkadaş edinmeye, çevre edinmeye gelenler var. Tamam çevre edinelim, insanlarla iyi ilişkiler kuralım fakat amacımızdan sapmamak kaydıyla." ◀

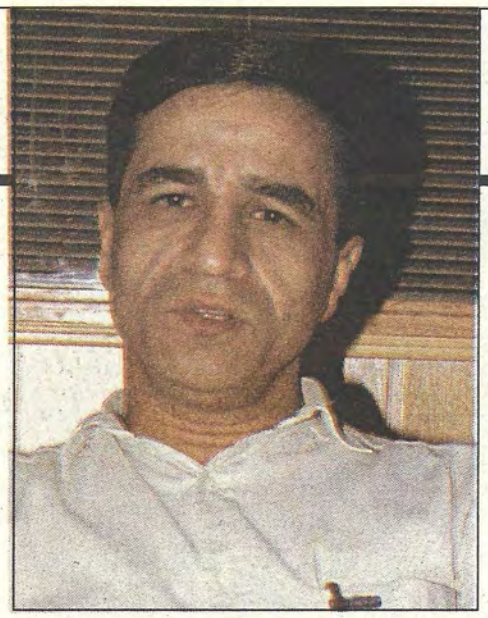

● VAHAP AKŞEN

Vahap Akşen 1950 yılında Adana'da doğdu. İlk ve orta öğrenimini Adana'da tamamladı. Adana İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi'ne devam etti. Siyasal ortamın elverişsizliği nedeniyle 1976 yılında 3. sınıftan ayrılmak zorunda kaldı. Halen Adana'da yaşayan Akşen evli. Biri ilkokul, diğeri ortaokulda iki erkek çocuğu olan Akşen'in nalburiye üzerine küçük bir işyeri var. Fotoğraf sanatıyla etkin şekilde ilgilenmeye 1980'de AFAD (Adana Fotoğraf Amatörleri Derneği) bünyesinde başladı. Şu anda derneğin başkan yardımcısı. 1990 yılında bir kişisel sergi açan Akşen, bunun dışında AFAD etkinlikleri kapsamında ve ulusal düzeyde yapılan çok sayıda sergiye katıldı. Adana ve dışında kişisel 20 saydam gösterisi yaptı. Ulusal ve uluslararası birkaç fotoğraf kataloğunda ürünleri yayımlandı. Vahap Akşen bugüne dek, ulusal yarışmalarda 4 birincilik, 4 ikincilik, 5 mansiyon aldı. Uluslararası düzeyde ise bir FİAP mansiyonu ve 10'a yakın sergileme ile ödüllendirildi.

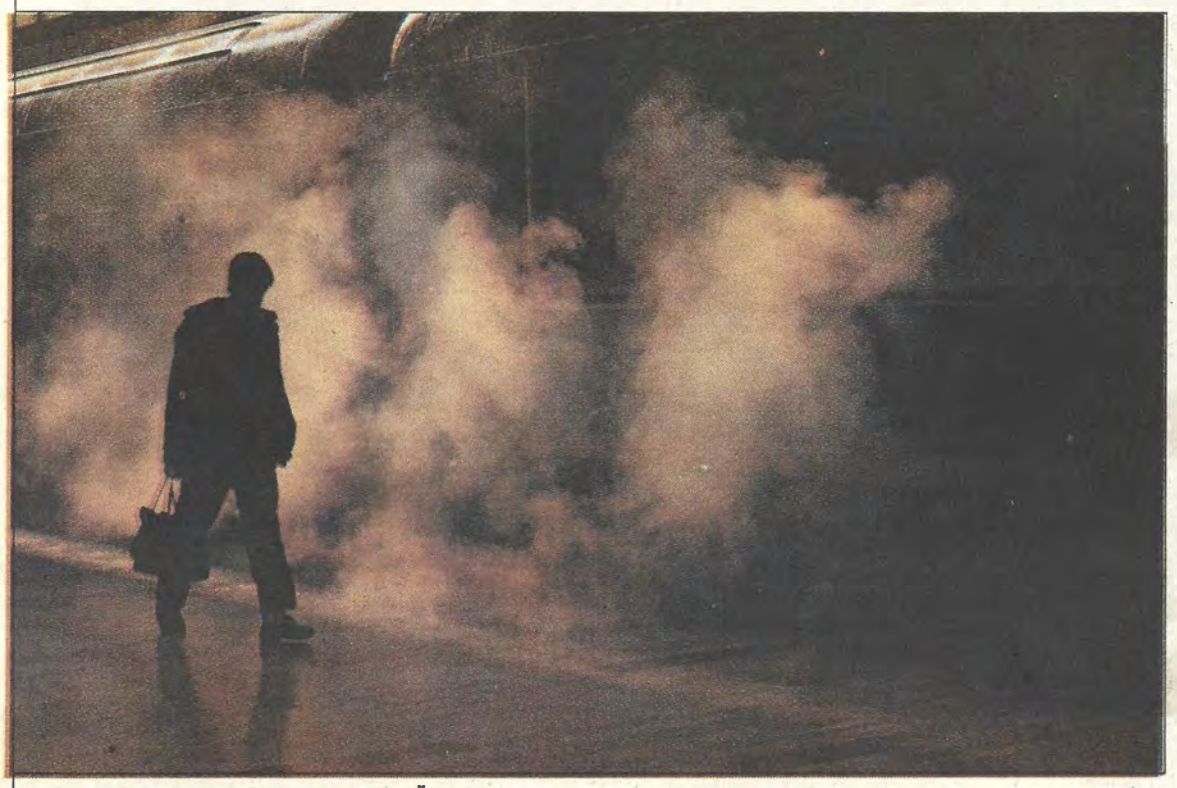

Vahap Akşen'in Yunus Nadi Fotoğraf Ödülü'nü alan çalışması "Gar'da Sabah" adını taşıyor.

YUNUS NADİ 1994 ÖDÜLLERİ

● ÖYKÜ

Seçici Kurul: Mehmet Başaran, Vedat Günyol, Tarık Dursun K., Sami Karaören, Zeyyat Selimoğlu.
Seçici kurul, öykü dalında ödülü iki kişi arasında paylaştırdı.

Muzaffer Buyrukçu: Benim özendiğim tek adam, Dostoyevski

"O günün aksesuarı içinde ölümsüz gerçekleri yakalamaya çalışıyorum. Benim öykücülüğümün özü budur" diyor **Muzaffer Buyrukçu.** "Gün içinde gerçeği ilk yakaladığında" henüz 14 yaşındaymış. Babasının çalıştığı "Son Telgraf" gazetesinde yaz tatillerinde ufak tefek işler yaparken gazetedeki tefrika hikayelere özenmiş. Suat Derviş'in Aka Gündüz'ün hikayelerine. Bir tane de o yazmış. Ve bu hikaye "Son Telgraf"ta yayımlanmış. Çocuk yaştaki Buyrukçu çeşitli gazetelere tefrika öyküler yazmayı sürdürmüş. Ama bu dönemini "edebiyat dışı" olarak tanımlıyor: "Asıl edebiyatla tanışmam 1953'te gerçekleşti. Gece gündüz demeden okuyordum. Kendime bir hedef seçmemiştim. Sürekli okuduğum yerli ve yabancı yazarların yapıtlarından yeteneğime yansıyan ve itici bir niteliğe bürünen güçle bir üyesi olduğum yoksul katmanın yaşamına çevirdim gözlerimi." Bu dönem hikayelerine yoksul insanların keyifleri, acıları, kavgaları yön vermiş. Kendi tanımıyla, erişilenle yetinmeyen hep diri, hep eylemde bir yanı var Buyrukçu'nun. Daha iyiyi, aramakta kararlı bir yanı. O yanı "hep diri ve hep eylemde." İlk hikayeleri onu doyurmuyor. Sıçrama yapmaya, edebiyatta yerini sağlamlaştırmaya karar veriyor. 1959 yılında salt gözleme ve saptamaya dayanan öyküleme biçimini değiştiriyor. "Zengin içerikli, insanın iç dünyasını da harmanlayan, didik didik eden, ayrıntıyı gerek-sizlikten kurtarıp gerekli kılan bir damar yakaladım." 'Korkunun Parmakları' adlı öykü kitabı bundan sonra peşpeşe gelecek yeniliklerinin bir başlagıcı oluyor.

Buyrukçu, 14 yaşından beri hiç durmadan yazıyor. Yazarlığının 50. yılına girmek üzere. Sadece öykü değil roman, günlükler ve rüyalar... 15'i öykü kitabı, toplam 26 yapıtı var Buyrukçu'nun. Evinde derlenmeyi bekleyen 50 kitaplık malzemesi var.

Nasıl yazıyor?

Buyrukçu yazın dünyasını saran bilgisayarlardan hoşlanmıyor. Hatta sinirleniyor. "Yoo, yoo bu aletten edinmeyeceğim. Hikaye ile, sanat eseri ile aramda kurulması gereken köprüyü havaya uçuruyor. Adam yazar bile değil, önce makineyi alıyor. Dedim ki bir gün birisine, sen önce yetenek misin değil misin onu ortaya koy, sonra makineyi alırsın." Buyrukçu, sabit kalemle yazmış ilk hikayelerini. Ardından sıra dolma kaleme gelmiş. Tükenmez çıkınca da aradığı kalemi bulmuş. Gerçi gömlek de ceket de gidiyor, tükenmez kusunca...Müsveddeler tamamlanınca daktiloya çekiliyor. Ama yine de bilgisayar istenmeyen bir alet onun için. Yazdıklarını kimseye okumuyor. Hep yanında müsvedde kağıdı var. Yolda giderken bile yazıyor. Yarım kalmış sayısız müsveddesi var. "Yavaş yavaş ayıklamaya başladım, ne olur ne olmaz, ölüm bizi görüyor, biz onu görmüyoruz," diyor.

● MUZAFFER BUYRUKÇU

1930'da Niğde'nin Fertek Köyü'nde doğdu. Bir yaşındayken ailesiyle birlikte İstanbul'a geldi. Aşçı, sütçü yamaklığı, kunduracı çıraklığı, inşaat işçiliği, frezecilik, pedalcılık, hal kâtipliği, dağıtıcılık, gazetecilik, memuriyet dahil pek çok iş yaptı. 1945'ten bu yana hep yazdı. Öykülerinin yanı sıra romanları da var. Günlükleriyle değişik bir 'günlük türü' yarattı. Öykü kitaplarıyla çok sayıda ödül aldı. "Bulanık Resimler" 1962 Türk Dil Kurumu Ödülünü, "Kavga" 1968 Sait Faik Armağanı'na layık görüldü. "Korku'nun Parmakları" ile "Kıyılarda" adlı kitapları ise çeşitli edebiyat dergileri tarafından, yayımlandığı yılların en iyi yapıtları seçildi. Pek çok öyküsü yabancı dillere çevrildi. Buyrukçu'nun 15'i öykü olmak üzere 26 yayımlanmış yapıtı var. Evli, oğlu ve üç torunu Almanya'da yaşıyor.

Kime özenirdiniz, sorusuna hiç düşünmeden yanıt veriyor Buyrukçu. "Benim onu tanıdıktan sonra özendiğim tek adam ve yanında yer almak istediğim tek adam Dostoyevski.1953 yılında keşfediyor Dostoyevski'yi. Suç ve Ceza ile. "Belki de Türkiye'de Suç ve Ceza'yı benim kadar okuyan olmamıştır. 10-15 kere okudum. Yaşamın içindeki sorunlarla çatışan adam, çözemediği sorunların yansımasını kendi ruhunda buluyor. Hem içerde hem dışarda iki yerde birden yaşıyor. Dışarda onu sarsan olay, ruhundaki olay yanında nokta gibi kalıyor." Buyrukçu her yıl, Moliere, Stendhal, ve Shakespeare'i de yeniden okuduğunu söylüyor.

İlk kez

Yunus Nadi 1994 Öykü ödülünü Sulhi Dölek'le paylaşan Buyrukçu'nun Bilgi Yayınevinden kısa süre önce yayınlanan kitabının adı **"Yüzün Yarısı Gece."** Yazar, bu kitapta yer alan öykülerini seviyor: "Burda bizim öykücülüğümüzde yapılmayan ve ilk olarak yapılan bir şey var, son üç hikayede. Adları bile farklı. Yaşam gerçeğini harmanlayıp yeni bir kimlik verdim onlara. Yaşamın bilinen ve çok çeşitli kanallardan akan gerçeğiyle, düşlerin savruk, düzensiz, dağınık, uyumsuz, dengesiz ama bir o kadar da başdöndüren güzellikleriyle beslenen gerçeğini birleştirdim. Toplumdan gelen baskılarla bunalan, tedirginleşen bireyin benliğiyle ve ilişkileriyle sürdürdüğü çatışmayı, sonsuz savaşımını, bir sorun ve sorunlar zinciri halinde döşedim öykülerin gövdesine, ayrıca o gövdeleri duyarlıklarla, tepkilerle, ruhsal ve bedensel sarsıntılarla donattım. Öykülerin yapılarını düşsel bir malzemeyle, düşsel bir evrenin eşsizliğini simgeleyen öğelerle ördüm. Ben bu hikayeleri seviyorum ve bundan sonra bu tarzı sürdüreceğim." Buyrukçu'nun ödül kazanan hikayelerinde cinsellik öğesi özgürce kullanılmış. "Daha önceki hikayelerimde de vardı. Çok küçük simgelerin içine gizlenerek konuyordu. Edebiyata başlarken tutunduğum tek şey saklamadan yazmak. Yaşamda ne varsa yazalım. Niçin buna yasak da başka şeye özgürlük!"

"Bugün Türk hikayesi için ne düşünüyorsunuz?"sorusuna şu yanıtı veriyor Buyrukçu: "Yeni yönelişler var Türk öykücülüğünde. Özellikle, hanım yazarların çoğalmasıyla öykücülükte yeni bir öz belirdi, feminizmin, eşitliğin ağır bastığı bir öz belirdi. Aile baskısından gelen bunalımların adam akıllı eleştirildiği bir öykü var. Ama hepsi aşağı yukarı aynı kaynaklardan beslendiği için tek düze bir öykü doğdu.

Hepsi aynı şeyi anlatıyor. Çeşitlilik yok. Klasik hikâye yapısı aşılmış durumda. Artık konu birinci planda değil, herhangi bir durum birinci plana geçiyor. Ne kuralı var ne birşeysi. Ortaya koyacağı şey belirgin değil.. Öyküde bir karmaşa dönemi yaşanıyor, bu düzelecektir. Klasikle moderni ve şimdiki belirgin olmayan durumla belirgenleşen durumu birbirine karıştıran yazarlar çıkacaktır." ◀

YÜZÜN YARISI GECE

"Yeniden" adlı uzun öyküden

... Apartmana bir kez daha baktı ve öldürülen İkbale Hanımın resimlerini yeniden ama net olarak değil, başka görüntülerle birlikte gördü. Üzüldü ve üzüntü yüzünü buruşturdu. Olanları, zihninin arkalarına itti, ikinci eriği yerneğe koyuldu. Sanki bütün gücüyle oraya yüklenmiş, bütün ışınlarını oraya yöneltmiş gibi ensesini yaktı güneş, ama ötekilerden ayrı, ötekilerden anlamlı, değişik, özgün bir yanmaydı ve her yanını, özellikle kasıklarını egemenliğine almış, organını etkilemişti. Özgün yürüyüşünden, bakışından, vücudundaki çarpıcı hatlardan hoşlandığı bir kadını gördüğünde, olgun ve dolgun kalçalarını, memelerini gösteriye ve pazara sunan genç bir orospunun ya da orospuların resimleriyle Playboy, Lui gibi dergilerde karşılaştığında, yaşıtları delikanlıların heyecanla, zafer çığlıkları atarak anlattıkları 'yatma' öykülerini dinlediğinde, her yanı geriliyor, sevişecek kıvama geliyordu. Haftada iki üç kez sevişiyordu tanıdığı, tanımadığı, hiç

tanıyamayacağı kızlarla, evlilerle, dullarla, yabancılarla, bu dünyada soluk almayan canlılarla-meleklerle, şeytanlarla, düşler için üretilen, düşlerin dışına çıkamayan canlılarla- ve boşalıyordu; sabahları yarı kırgın, yarı pişman, yarı mutlu bir biçimde uyanıyordu.

Bunlara bir şey demiyordu, isteklerinin bilinçaltında oluşturduğu bir dünyanın yaşamından örneklerdi, dolayısıyla kendi yaşamının uyku ve düş aracılığıyla gerçeklik kazanması, gerçeğe katkıda bulunmasıydı. Mümkündü. Ama günün belirsiz bir anında-şimdiki gibi-apansız bir sertleşme olmasını yadırgıyordu, şaşırıyordu ve bu tepkinin dibinde kımıldayan nedenlerin yapılarındaki devinimleri kestiremediğinden düğümü çözemiyordu. Hiç unutmadığı, ayda bir izlediği bir film vardı. Film, haça benzetilen erkeklik organlarının başuçlarına dikildiği yüzlerce mezarı göstererek başlıyordu, toprağa gömülenler orgazma eriştikten sonra ya da o sırada ölen genç kadınlardı, onları da cennete yollayan -binlerce kadınla yatsa bile organı hiç gevşemeyen, hep sert, hep dik duran- uzun dalgalı saçlı, bıyıklı, gülmeyen kısa boylu bir Araptı ve bol entarisiyle dolaşıyor, öldürdüğü bir kadının üstünden kalkıp öldüreceği bir kadının üstüne uzanıyordu...

Ve mezarlardan sevişme iniltileri, sevişme çığlıkları yükseliyordu.

Yüzün Yarısı Gece/Bilgi Yayınevi/250 sayfa

YUNUS NADİ 1994 ÖDÜLLERİ

● ÖYKÜ

Seçici Kurul: Mehmet Başaran, Vedat Günyol, Tarık Dursun K., Sami Karaören, Zeyyat Selimoğlu.

Sulhi Dölek: Toplumun bir kesimi sürekli sünnet düğününde gibi!

"İnsan olmanın temelinde sorgulamak yatıyor. Bir kedi sadece yaşıyor. Oysa biz farklıyız. Sürekli sorgu halindeyiz. Bunu yapamayınca hayvanlardan farkımız yok." Sorguların yoğunlaştığı, bakanların ya kendilerini ya da bambaşka birini görüp sonunda ya bambaşka biri olmaya ya da eskisi gibi kalmaya karar verdiği **"Aynalar"**la ödül kazanan **Sulhi Dölek,** "insanlık durumunu" bu sözlerle özetliyor. Bütün bu sorgulamalarda ironisiz yapamayan Dölek için, hayat abartılı olmasa da ciddi dozda ironiyle, gülünç, çarpıcı durumlarla yüklü.

Neden ironi? Bu soruyu, "İstediğiniz gibi kusursuz bir toplum yaratamadığınızda ironi kaçınılmaz"diyerek yanıtlıyor Dölek. Örnek mi? Ekonomik bunalım yarattığından yakınılan, toplum kan ağlıyor denilen 5 Nisan kararlarından sonra bir akşam altı televizyon kanalını birden gözden geçiriyor Dölek. Sonuç? Bütün kanallarda hep birileri göbek atıyor. "Yani" diyor Dölek, "Toplumun bir kesimi sürekli sünnet düğününde gibi!" İroniye bir başka örnekse, Deniz Kuvvetleri'nde görevli olduğu süre içinde Kara Kuvvetleri'nin Dölek'in "Kiracı" romanını yasaklılar listesine alması.

Kendisini, "Edebiyatçıların içinde en mizahi, mizahçılar içinde en edebisi" olarak tanımlayan Dölek, Türk edebiyatına baktığında "asık surat"ları görüyor. Yaşama sevincini konu alması beklenen sanat, Türkiye'de edebiyatından sinemasına suratını asıveriyor. Bunun nedeni ise bir yanıyla içsel, bir yanıyla hayatı yakalayamamak. Kendilerini öylesine ciddiye alıyorlar ki hayattaki ironiyi göremiyorlar. Sinemacıların hep marjinal tipleri ya da yaşanmamış hayatları seçmeleri de işte bu yüzden. Bir de kısa yoldan ilgi çekmeye çabalıyorlar. "Sonradan olanı alıp buna herhangi bir etiket koyamıyorsanız iş kendi içinde değer taşımak zorunda kalıyor" diyor Dölek, "Bu daha sağlam yol, ama daha çok emek istiyor".

Gülünçlük

Türkiye'de mizah yazarı olmak kolay mı? Dölek'e göre hiç de sanıldığı kadar kolay değil. Çünkü toplumun gerçeğinde çok ironi var. Bu gerçeği aşmak, gazetede karşılaştığınız olayların üzerine çıkmak zorundasınız. Olup biteni anlatmak kolay. Ama bir sanat yapacaksanız bunları aşmak gerekiyor. Değer yargılarının oturmadığı bir toplumda gülünçlük, tehlikeyi de bünyesinde taşıyor. Ali Sami Yen Stadı'nda Fetih törenlerinde yaşanılanların altında gülünçlüğün ötesinde tehlike yatıyor. Ankara Belediye Başkanı Melih Gökçek'in heykellere tükürmesinin altında da aynı gülünçlük ve tehlike var.

Üstelik Türkiye'de yazar olmak da zor. Sait Faik Abasıyanık kadar duyarlı, Kafka kadar gizemli, Çehov kadar anlayışlı, Sabahattin Ali kadar kararlı olmak gerekiyor. Çünkü Türkiye'de engellemeler çok. Yazar, ömrünü demir parmaklıklar arkasında geçirmek istemiyorsa biraz da kurnaz olmalı. Ya okuyucu? Türkiye'de okul profilinin net bir şekilde ortada olmadığını söylüyor Sulhi Dölek. Okuyanlara bakıldığında ya arayış içindeki gençler ya da gençliklerinde okuma alışkanlığı edinmiş kırk-elli yaş grubunda insanlar. Ortadaki kuşak ise para kazanmakla meşgul. Eğer para kazanıp köşeyi dönememişse geçimini sağlamak için uğraşıyor. Daha çok okunmak için ya moda olacaksınız ya da sıra dışı bir şey söyleyip onun bir telini titreteceksiniz.

Ve son söz. Dölek için yazmak zevkle yapılması gereken bir şey, bir doğum sancısı çekercesine yapılacak iş değil. Zevk aldığı zamanlar en güzel eserlerini ortaya çıkarıyor Dölek. Daha sağlıklı bir toplumda daha zevkli şeyler üretileceğine inanıyor. ◀

● SULHİ DÖLEK

1948 yılında İstanbul'da doğdu. Deniz Harp Okulu'nu ve Michigan Üniversitesi'ni bitirdi. Gemi yapımı yüksek mühendisi olarak Deniz Kuvvetleri'nde görev yaptı. Şu sıralar Varlık dergisinde yazmayı sürdüren Dölek, "Korugan" isimli romanıyla 1975 yılında Milliyet Yayınları Roman Yarışması üçüncülüğünü, "Vidalar" isimli öyküleriyle 1983 yılı Sabahattin Ali Öykü Ödülü'nü, "Kiracı" isimli romanıyla da aynı yıl Madaralı Roman Ödülü'nü kazandı. "Geç Başlayan Yargılama", "Teslim Ol Küçük", "Truva Katırı" isimli romanları bulunan Dölek'in "İçimizdeki Yasakçı" adıyla çıkan bir incelemesi, dört çocuk kitabı ve "Balığın Şarkısı" başlıklı denemeleri bulunuyor. Dölek evli, iki kızı var.

AYNALAR

... O sabah bir yandan giyinip bir yandan dolap kapağındaki aynaya bakarken kapıldığım tuhaf duyguyu size açıklayabilmem biraz güç olacak. Başım biraz küçülmüş gibiydi. Evet, sanırım gerçeğe en yakın tanımlama bu. Yüzüm daralmış, alnım basılmış, gözlerim ufalmıştı sanki. Eğlence parklarındaki kahkaha aynalarında rastlanacak türden abartılı ve gülünç bir çarpıklık yoktu ortada. Yalnızca başım her zamankinden birazcık daha küçük görünüyordu. Ayna yüzeyindeki belli belirsiz bir kusurdan, örneğin yüzümün düzeyinde bir yerlerde hafif bir dışbükeylik olabileceğinden kuşkulandım. Belki de ışığın arkadan vurması, güneşin perdeleri açık pencereden bütün odaya dolup ortalığı parlak biçimde aydınlatması bende bir göz aldanmasına yol açmıştı. Üstünde çok da durmadım. Bunun daha sonraki şaşırtıcı, giderek korkunç gelişmelerin bir habercisi olduğunu nasıl anlayabilirdim? Bütün güzel şeyler gibi aynaların da tehlikeli olduğunu nerden bilebilirdim?

Aynalar yüzünden yaşadığım sorunları saymazsak, her bakımdan sağlıklı bir insanım. Yüzmeyi, koşmayı severim. Gençliğimde vücut geliştirmeye ilgi duymuştum. Bu sporun çekici yönlerinden biri, bir yandan çalışırken bir yandan da bedeninizin günden güne gelişip biçimlenişini ayna karşısında görebilmenizdir. Kol ve omuz kaslarınıza, boyun damarlarınıza, soluk alıp verdikçe inip kalkan göğüs kafesinize, düzgün karnınıza, güçlü bacaklarınıza baktıkça gövdenizin bilincine daha çok varır, kendinizi daha çok sever, yaşadığınızı çok daha yakından duyumsarsınız.

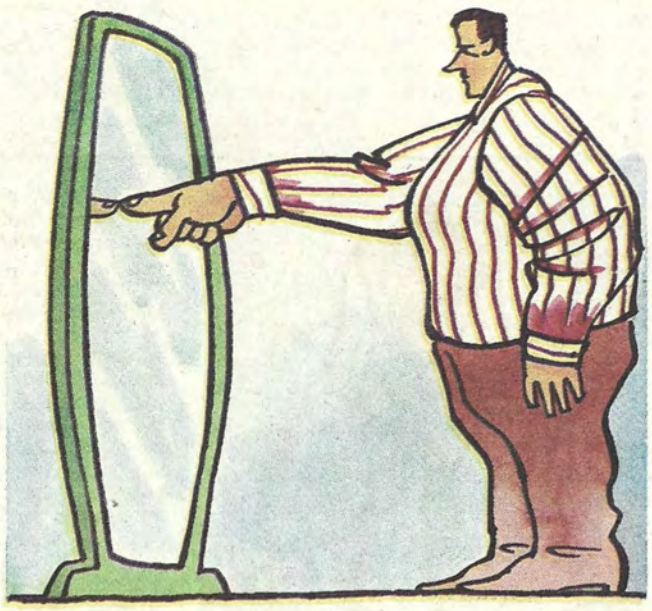

Aynalara duyduğum ilginin bu sporla uğraştığım günlerden kalma olduğunu düşünüyorsanız yanılıyorsunuz. Çok daha öncelere gidiyor. Tam olarak ne zaman başladığını kendim de bilmiyorum. En eski çocukluk anılarımdan biri, bir aynayla ilintili. Nasıl bir aynaydı, nerde duruyordu, çıkartamıyorum. O sıralar en çok bir buçuk ya da iki yaşında olmalıyım. Annemin kucağında olduğumu, kolumu kaldırıp parmağımı annesinin kucağındaki öbür erkeğe doğru uzattığımı, aynı anda onun da kolunu kaldırıp parmağını bana doğru uzattığını gördüğümü, her nasılsa onun bir başka bebek değil de ben olduğunu anlayıp büyülendiğimi çok açık anımsıyorum.

Çocukluğumun daha sonraki yıllarında da ayna karşısında durup kendime bakmaktan hoşlanırdım. Babaannem bunun hiç iyi olmadığını söyleyip dururdu. "Küçük çocuklar aynaya bu kadar çok bakarsa ya şaşı olur ya deli," derdi. Ama ben şaşı da olmadım, deli de.

Bir Ayten vardı; sonradan yıkılıp yerine yüksek bir yapı dikilen bahçeli ahşap evde oturan komşularımızın kızı. İlkokulun dördüncü sınıfında birlikte okuyorduk, ama o benden bir yaş büyüktü. Annesinin kabul günlerinden birinde beni çatı katına çıkarıp bahçeye bakan küçük odaya götürdü. Döşeme ayaklarımızın altında gıcırdıyordu. Duvarlarda sıvanın döküldüğü yerlerde çapraz tahtalar, saman çöpleri ve alçı parçaları açığa çıkmıştı. Yeşil yağlıboyayla boyanmış eğimli tahta tavandan pembe camı beyaz çiçeklerle süslenmiş eski bir avize sarkıyordu.

Kapıyı kapayıp, üstüne yırtık bir kilim serilmiş olan yüksekçe sedire çıktık. Yan yana, daha doğrusu birbirimizden biraz aralıklı, ellerimiz kendi kucaklarımızda, parmaklarımız kendi parmaklarımıza kenetlenmiş, ayaklarımızı sallayarak öylece oturduk bir süre. Karşımıza gelen duvarın önünde, ağaç kısımları kurt yenikleriyle delik deşik olmuş aynalı bir konsol vardı.

İstiyorsam onu öpebileceğimi söyledi Ayten. Benden bu yolda bir girişim gelmeyince "Beni sevmiyor musun?" diye sordu. Yanıt vermedim. Zaten ne diyeceğimi bilmiyordum. Bir süre daha salladık ayaklarımızı. Sonra üstümüzdekileri çıkarmamızı önerdim.

Gözleri çocuksu bir merak ve şeytansı bir coşkuyla parıldadı.. Sedirin üstünde ayağa kalkıp çırılçıplak soyunduk, birbirimize dokunmadan öylece durup konsolun aynasına baktık. ...

"Aynalar" henüz yayımlanmadı.

TURİZM

yamaç paraşütü
kaya tırmanışı
dağ bisikleti
kano-kayak
mağaracılık
sualtı-cmas
kampçılık
trekking
dağcılık
rafting

Doğa sporları merkezi eğitim programları

dsm

Tel: (216) 41425 90 - 91

PROGRAM İSTEYİNİZ

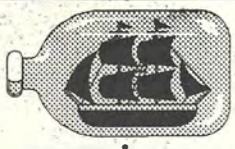

Şişede durduğu gibi durmuyor!

MAVİ YOLCULUK

1 Hafta Tam Pansiyon 7.450.000 TL.
3 Gün Tam Pansiyon 3.750.000 TL.
Temmuz ayı boyunca her hafta kesin kalkış !
Bu cazip teklif, Arya - *dsm* işbirliği ile gerçekleştirilmiştir !
**** Tel: (0216) 414 25 90 - 91 ****

TEMPO TURİZM

Dilediğiniz gün tatile çıkabilirsiniz.

Marmaris, Orhaniye, Knidos, Eren Dağı, Şelalede Yüzme, Hisarönü Körfezinde Tekne Gezisi, Selimiye, Sabah Yürüyüşleri.

Geziler, Ulaşım, 7 Gece Y.P. Konaklama, Rehberlik Hizmetleri, KDV.

DOĞAN MOTEL:
1.950.000 + 1.650.000 x 2

EROL PANSİYON:
1.700.000 + 1.400.000 x 2

Çamlıhemşin, Ayder, Uzungöl

30.7 / 6.08 26.8 / 2.9
23.9 / 30.9 21.10 / 28.10
Yaylalarda Otel Konaklamalı
5.100.000.- TL. (T.P. Tüm Ulaşımlar Dahil)

Amasra, Kurcaşile, Cide, İnebolu

8.7 / 10.7 5.8 / 7.8
Otel Konaklamalı
1.250.000.- TL. (Y.P. Tüm Ulaşımlar Dahil)

Antalya, Kemer, Adrasan

15.7 / 23.7 19.8 / 27.8
Otel Konaklamalı
5.850.000.- TL. (Y.P. Tüm Ulaşımlar Dahil)

Hafta Sonları Doğa Yürüyüşleri

Taksit olanakları, ayrıntılı bilgi için broşür isteyiniz.

TEMPO TURİZM
(312) 428 20 96 (Pbx)
Tunalı Hilmi Cd. Binnaz Sk.1/4 K.Dere/ANKARA

hitec ayakkabı 1.200.000'den 500.000tl'ye
hanwag ayakkabı 234'ten 169dm'ye
karrimor sırt çantası 75L 227'den 169dm'ye
husky 1800 uyku tulumu 360'tan 269dm'ye
ipler, kasklar, emniyet kemerleri, kazmalar, çadırlar

LİNOSPORT
Kızıltoprak Tel: (216) 346 74 15

İÇİNİZDEKİ COŞKUYU YAŞAYIN

16-17 Temmuz Uludağ Göllerinde kamp..... TP. 850.000
29-31 Temmuz Frigya Vadisi, Midas Şehri..... TP. 1.150.000

9-17 Temmuz KAÇKARLAR..... Y.P 3.750.000
16-24 Temmuz Olağanüstü doğa görüntüleri, geleneksel yayla yaşamı

30 Tem.-7 Ağu. Köprülü Kanyon..... Y.P. 3.750.000
Meke Krater Gölü, Taşkale, Alahan, Selge...

10 Eyl.-16 Ekim Karayolu İle ÇİN..... 650 $

FOTOGRAFEVİ
Tel: (212) 251 05 66-245 40 08

ÇOCUKLAR !
KUŞADASI'NA
GİDİYORUZ.

JUNIOR KAMP (10/14 YAŞ)
Yabancı ağbi, ablalar eşliğinde 35 kişilik gruplar halinde
1. devre 3 - 16 TEMMUZ '94 • 2. devre 18 - 31 TEMMUZ '94

TEENAGE KAMP (15/17 YAŞ)
Yabancı gençler ile beraber
31 TEMMUZ - 13 AĞUSTOS '94

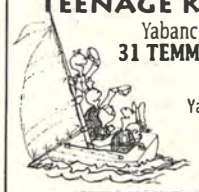

ÇAM ÇAM TATİL KÖYÜ
Yabancı Dil • Spor • Müzik • Çevre Gezileri
• Eğlence herşey dahil
6.750.000 TL. (Taksitli ödeme koşulları için lütfen arayınız)

GENÇTUR
TEL 0.216* 336 14 13
0.216* 336 93 94

BAŞKENT GÜNLERİ

MÜŞERREF HEKİMOĞLU

Zamanı da mekânı da aşanlar

Saydam mimarlığın ünlü bir ustası var dünyamızda, **Pei,** camdan yapıtlarıyla tanınıyor. Sarı bir mimar, Çin'de doğuyor, Şanghay'da okuyor, Amerika'ya geçiyor 1938 yılında, önce MİT'te sonra Harward'da okuyor, mimarlık dalının ünlü adı **Walter Grobius** ile çalışıyor, giderek yapıtlarıyla yer alıyor ABD'nin yaşamında. New York'ta Ulusal Sanat Galerisi'nin batı kanadını o yapıyor, Louvre Müzesi'nin önünde de görkemli bir piramiti var. Okyanusun ötesinden bir selam Paris'e. Sanatçılar zamanı da mekânı da aşıyor değil mi? Yapıtları her yerde, tüm insanlar için... Benim kuşağım anımsar, bir Türk mimarı, **Kaya Apaydın** da California'da bir kilise yaptı vaktiyle ünlü Life dergisine kapak oldu. Rahmetli **Vedat Dalokay'**ın yaptığı cami de Lahor kentine armağan bir Türk mimarından. **Mustafa Kemal Abadan**'dan kaç kez söz ettim okurlarıma, Cornell'in en parlak öğrencilerinden biri, daha okuldayken ABD'nin çok ünlü mimarlık firması el koydu ona, kısa sürede çizim başkanı oldu, New York'taki İslam Merkezi'nde onun imzası var, dünyanın değişik ülkelerinde, değişik yapıların projeleriyle uğraşıyor şimdi. Şu aralık Tokyo, New York, Londra, Berlin arasında yoğun bir trafikle havalarda uçuyor durmadan. Türk-Japon dostluğunda mimarların da katkısı var bence. Hatırlarsınız **Ragıp Buluç** da geniş yer aldı Japonya'nın önemli mimarlık dergilerinde. Osaka Fuarı'ndaki güzel Türk pavyonunu binlerce kişi gezdi. Şu günlerde de Tokyo'da Ragıp Buluç. Baba mesleğini seçen güzel oğlu **Efe Buluç,** Tokyo'da staj yapacak. Onu götürdü, Japon meslektaşlarıyla da buluşacak. Başka bir genç mimarımız, Büyükelçi **Metin Göker** ve **Zeynep Köksal'**ın kızı **Selma** da masterını Tokyo'da yapıyor. Protokol Genel Müdürü Büyükelçi **Oktay** Aksoy'un oğlu **Kerem Aksoy** da Londra'da çalışan bir mimarımız. Yazarken anımsıyorum, Brüksel'in en güzel yapıtlarında da bir Türk mimarın, **Türegün**'ün imzası var. Belçika Parlamentosu'ndan özel yasa çıktı onun için. Çalışma iznini yasayla aldı...

ABD'nin ünlü sarı mimarı Pei, Ankara'ya geldi geçen gün. Niçin geldi derseniz, kuşkusuz Başkan **Gökçek** çağırmadı! Kaleye çıktı, Anadolu Uygarlıkları Müzesi'ni gezdi. Kalenin dar sokaklarında yürüdü, müzede değişik kültürlerin izlerini gördü, Washington Restoran'da da yemek kültürünün tadını duydu. Bir günlük yolculuktan nasıl izlenimlerle döndü kimbilir. Belli çevreler için tarihimiz Malazgirt'te başlıyor. Her şeyi 1071'de başlatmakta direniliyor, ama ondan öncesi yadsınabilir mi? Tüm uygarlıklara sahne olmuş Anadolumuz, zengin bir kültür kalıtı var topraklarımızda, Sıhhiye Alanı'ndaki Hitit heykelini, şık değil gerekçesiyle kaldırmayı da çok ters buluyorum ben. Yeri gelmişken yeniden belirtiyorum, topraklarımızdaki uygarlıklara yabancılaşmak, tarihimizi daraltmak dargörüşlülüğü kanıtlar ancak. Kültür varlıklarımızı iyi tanımalı, iyi korumalıyız. Müzelerimize de özen göstermeliyiz bence. Ünlü mimar Pei ne düşündü bilmem, ama Anadolu Uygarlıkları Müzesi biraz ilgi istiyor doğrusu. Başka müzeler istemiyor mu derseniz, hepsi istiyor. Kimi müze müdürleri görevlerinin bilincinde değil yeteri kadar! Sevgiyle, coşkuyla çalışan müze yöneticilerinden örnek almalı biraz!

Cüneyt Gökçer'in sanat yaşamında elli yılı aşması nedeniyle düzenlenen törende de heykel söyleşileri yaptı başkentliler. Tartışmalar da denebilir, neden büst değil heykel, diye soranlar var. **Muhsin Ertuğrul'**un hayli gecikerek konan büstü yanına, heykelden çok büst yakışırdı diyenler var. Bir sanatçı için yaşarken heykel dikmeyi de değişik yorumluyor kimi başkentliler. Bir sanat adamına duyulan sevgi ve saygının, yaşarken dikilen bir heykelle belirtilmesini çok olumlu bulanlar var, Cüneyt Gökçer'in yaşamı sürecek, heykel için erken, diyenler var. İki görüşe de saygı gerekir, ama bu heykel nedeniyle çok güzel olaylar yaşadık başkentimizde. Büyük Tiyatro'nun içi, dışı yüzlerce kişiyle doldu, herkes çok şık, sevgi ve saygı dolu, kaç kuşak bir arada, Cüneyt Gökçer'i elli yıl boyunca seyredenler,

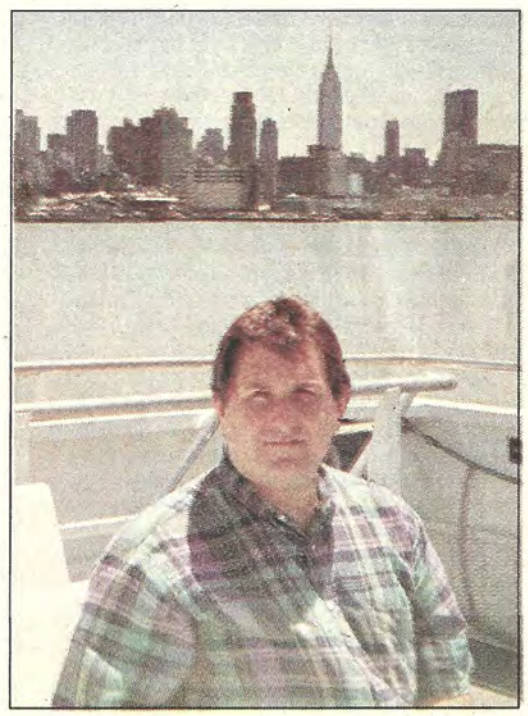

New York'un gökdelenleri arasına imza atan bir Türk mimarı: Mustafa Kemal Abadan.

alkışlayanlar. Oyunlarından anılarla selamladı onu. Değerli sanatçımız duygulandı elbet. Konuşmayı sevmez, ama bu kez denedi, birkaç sözcükle heykelin onu değil, tüm arkadaşlarını, elli yılın ortak çabasını simgelediğini söyledi. Söyledikleri kadar dinledikleri de güzel bence. Önce **Çetin Tekindor,** sonra **Rengim Gökmen** ve **Tamer Levent** ne güzel seslendi Cüneyt Hoca'ya. Ben de düşündüm, hoca-öğrenci, usta-çırak ilişkileri de çok önemli. Aslında güzel ürünlerin temelinde iyi bir eğitim, sağlam bir öğrenim var. Devlet Tiyatroları'nın çağdaş düzeyinde de Devlet Konservatuvarı'nın öğretim üyeleri var, müzik dalını da onlar yeşertiyor, öğretim kadrosu yetersiz kalınca yetenekler gelişemiyor, dal sallanıyor, sahneler boşalıyor. Siyasal sahnedeki boşluk da bu nedenle. Demokratik eğitimden yoksun bir toplumda acemice oyunlar sergileniyor sahnede.

Parlarken sönüyor yıldızlar. ◀

YUNUS NADİ 1994 ÖDÜLLERİ

● KARİKATÜR

Seçici Kurul: Semih Balcıoğlu, İsmail Gülgeç, Kemal Gökhan Gürses, Turhan Selçuk, Nehar Tüblek, Ali Ulvi.

Ahmet Aykanat: Beceriksiz karikatüre prim verilmemeli

Bu yıl Türkiye'de ilk kez Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Grafik Bölümü'nde "karikatür" okutuldu. Dersi veren **Ahmet Aykanat,** Yunus Nadi Ödülleri'nin Karikatür birincisi. Bursa'da çeşitli yerel gazetelerde çizen Aykanat, biri KKTC'de olmak üzere on üç kişisel sergi açmış. Bir de "Çizgi İle" isimli kitabı var.

Aykanat'ın karikatürden önce tanışıklığı resimle. İlkokulu okuduğu Alaşehir Delemenler Köyü'nde, resim yapmayı seven öğretmeni bu sevgisini öğrencilerinden de esirgememiş. Alaşehir Ortaokulu'nda ise tam teşekküllü bir resim atölyesiyle karşılaşmış Aykanat. Bu okulda da resim, heykel, iş eğitimi gibi sanatları çok iyi öğreten, motive eden bir öğretmenle karşılaşmak ikinci şansı olmuş.

Lise döneminde başlayan karikatür sevgisini İstanbul'daki öğrencilik yıllarında geliştiren, çizmek, araştırmak ve soruşturmak üzerinde yoğunlaşan Aykanat'ı, karikatürle kucaklaştıran 1973 Akşehir Nasrettin Hoca yarışmasında kazandığı birincilik. Karikatürcüler Derneği'ne üye olmasıyla da iyice giriyor işin içine.

Karikatür sanatının başlangıcını 19. yüzyıl sanayi devrimi ve şehirleşmeye dayandırıyor Aykanat. İletişimin de büyük gelişme gösterdiği, bir yüz yıl öncesinden aydınlanmayı miras alan, Kant'ın bilgi ve sanat üzerine görüşleriyle pekişen bu dönemde karikatür sembolleriyle anlatılmaya başlandı. Bir düşünceyi, bir durumu anlatmada da çok başarılı oldu. İçeriğindeki gülünçlük onu çekici kıldı. Karikatür denilen, kendine özgü, izleyene tinsel hazlar yaşatan, yönlendiren, fikirlerini değiştiren, eğiten bir sanat oldu.

İçeriksiz karikatürler

Karikatürün insanlığın gelişimine katkıları nelerdir? Bu soruyu "İnsanların oluşturdukları anlayışların yayılmasında karikatür diğer sanatlar gibidir" diyerek yanıtlıyor Aykanat, "İnsanlar onu kendi amaçları doğrultusunda kullanırlar. Savaşlarda düşmanın moralini bozmak için karikatürler uçaklardan atılabiliyor veya bir yöneticiyi, politikacıyı küçük düşürmek için yapılabiliyor." Yağcılık için de karikatür, zavallı ve savunmasız bir araç. Karikatürcü toplumda geçerli yüce değerleri benimsemişse, halktan yana, çocuktan yana olmak gibi değerleri taşıyorsa insanların olumlu yönde gelişmesini sağlar. Buna inanıyor Aykanat.

Karikatürün gelişmesi içinse gazete ve dergi yöneticileri ikna edilmeli. Okuyucular karikatürden haz duymalılar. Aykanat, alelacele yapılan içeriksiz ve biçimsiz karikatürlere prim verilmesine karşı. Yazışileri müdürleri veya gazete yöneticilerini aydınlatan örnek karikatürler yapılmalı. Dünya karikatürünü tanımaları sağlanmalı. Sadece onlar için sergi ve seminerler düzenlenmeli.

Aykanat'a göre karikatür okullarda seçmeli ders olarak okutulmalı. Örneğin 120 yıllık Türk karikatür tarihinde ilk kez Bursa Uludağ Üniversitesi'nde grafik öğrencileri bu yıl karikatür dersi gördüler. Dokuz kız, bir erkek öğrenci vize-final sınavıyla bu dersi aldı. Yıl sonunda ise eserlerini sergiledi. 625300 kod numaralı karikatür dersleri haftada iki saat Aykanat(!) tarafından verildi. Ayrıca, öğrencilerin bütün çizdikleri yerel gazetelerde yayınlandı. Aykanat'ın dileği diğer üniversitelerde de bu sanatın gelişmesi için akademik düzeyde karikatür dersi okutulması. Bunun için de Karikatürcüler Derneği'nin üniversitelerle bağlantı kurması gerekiyor.

Karikatür okulda nasıl öğretilir?

İlk olması nedeniyle kendi müfredat programını da hazırlayarak derslere başlayan Aykanat, ilk sömestr siyah beyaz çizim üzerinde duruyor. Karikatürü tanıtmayı hedefleyen bu ilk dersleri dünya karikatüründen örnekleri sunmak izliyor. Bu konuda zengin bir arşive sahip olan Aykanat, "yanlış" bilgilerin izlerini de silmekten yana. Gırgır, Fırt gibi dergilerin gerek çizgi gerek de içerik açısından eleştirisini yapan Aykanat, "Bu dergilerde çizgi yönünden şablonlar var. bu şablonların dışına çıkılamıyor. İçerik olarak da aynı sorunla karşılaşıyoruz. Buna baskı da eklenince bu dergiler zayıf kalıyor. Neden çıkıyor bu dergiler bilemiyorum. Gençler de bu dergilere takılıp kalıyor" diyor.

Söz konusu dergilerin kendilerini "Dünyanın üçüncü büyük dergisiyiz" diye tanıtmalarına da karşı çıkan Aykanat, kalite yönünde yapılacak bir değerlendirmenin bu tanıtımı çürüteceğini vurguluyor. Çizgi, espri kalitesi, evrensellik gibi karikatüre temel oluşturan öğelerin gözardı edilmesini de eleştiren Aykanat, "Bir çizim yapılıyor o kadar. Ama bunlar da gözü rahatsız eden çizgiler" diyerek sürdürüyor konuşmasını.

Karikatürün evrensel bir dil olduğunu yineleyen Aykanat, Türkiye'de bu dilin karşılığını bulamadığını, siyasi liderlerin karikatürize edilmesinde de aynı sıkıntıyla başarılı olunamadığını belirtiyor.

Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi'ndeki Felsefe öğretmenliği bugünlerde sona erecek olan Aykanat, Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde felsefe öğretim görevlisi olarak çalışacak. Bursa Hakimiyet Gazetesi'ndeki çizgilerini de sürdürecek. ◀

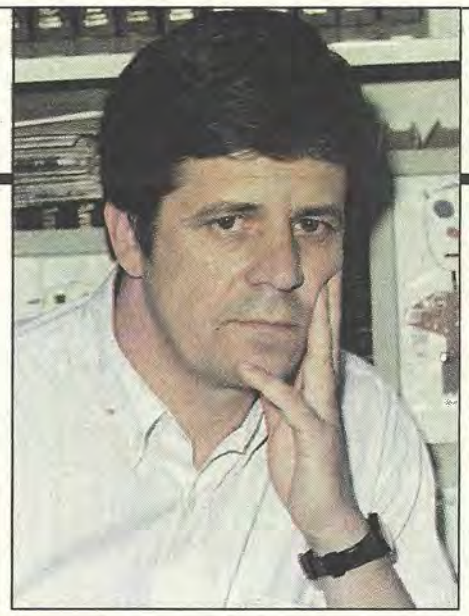

● AHMET AYKANAT

1950 yılında Alaşehir'de doğdu. 1970 yılında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü'nde üniversite öğrenimine başladı. Aynı yıllarda karikatüre ilgisi yoğunlaştı. Felsefe öğretmenliğinin yanı sıra çeşitli gazete ve dergilerde çizdi. Üçü uluslararası olmak üzere on üç ödül aldı. On bir kez kişisel sergi açtı. 1988 yılında "Çizgi İle" adlı karikatür kitabının yayınlandığı yıl Kültür Bakanlığı'nın katkısıyla Fransa'ya gitti. Buradaki festivale çizgileriyle katıldı. Evli, iki çocuk babası.

YUNUS NADİ 1994 ÖDÜLLERİ

● SOSYAL BİLİMLER

Seçici Kurul: Prof. Bedia Akarsu, Prof. Toktamış Ateş, Prof. Aydın Aybay, Prof. Taner Berksoy, Prof. A. Taner Kışlalı, Prof. İzzettin Önder, Prof. Erdoğan Teziç

Serap Yazıcı: Türk devrimi, en az Fransız devrimi kadar önemli

"Yunus Nadi Armağanı 1994" yarışmasında, sosyal bilimler dalında birincilik kazanan, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Anayasa Hukuku Araştırma Görevlisi **Serap Yazıcı,** 600 yıllık Osmanlı geleneğini yıkarak, yeni bir insan modeli ortaya koyan Türk devriminin, en az Fransız devrimi kadar önemli olduğunu söylüyor. Yazıcı, Refah Partisi'nin yerel seçimlerde kazandığı başarının, Türk halkının İslami yönetime eğilim duyması anlamına gelmediğini belirtiyor.

Görme yeteneğini yitirdi

1975 yılında geçirdiği bir trafik kazası sonucu görme yeteneğini yitiren Yazıcı, öğrenimine ara vermedi ve Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden pekiyi derece ile 1984 yılında mezun oldu.

Yazıcı, bu yılki konusu "Aydınlanma Felsefesi ve 1923 Devrimi" olan Yunus Nadi Armağanı yarışmasına 51 sayfalık bir çalışmayla katıldı. Çalışmasında, aydınlanma felsefesinin batı toplumlarında yaratmış olduğu siyasi etkiler üzerinde yoğunlaşmış: "Aslında aydınlanma felsefesinin kökleri Rönesans'a kadar uzanmaktadır. Dolayısıyla, iki felsefe akımını birarada değerlendirmek gerekir. Her iki felsefi akımın batı toplumlarında yaratmış olduğu sosyolojik değişimler, modernleşme, laikleşme ve demokratikleşme olarak özetlenebilir" diyor.

Yazıcı aydınlanma felsefesinin yarattığı en ciddi sonucun Fransız devrimi olduğunu düşünüyor: "Bu devrim, bu felsefenin öne sürmüş olduğu kavram ve ilkelerin anayasa hukuku alanına aktarılmasına neden olmuştur. Fransız devrimini izleyen bütün anayasacılık hareketleri, demokratikleşmeye, laikliğe ve modernleşmeye hizmet eden bu kavram ve ilkeleri hedef almışlardır." Yarışmanın, 1923 devrimini vurgulamak istediğini anlatan Yazıcı, 1923'ü "Türk devrimi" olarak tanımlıyor.

"Yarışmanın amacı, Türk devrimi ile aydınlanma felsefesinin ilişkisini vurgulamaktı. Türk devriminin 1923 yılında cumhuriyetin ilanı ile başladığı şekli bir açıklamadır. Cumhuriyet rejiminin dayandığı temel ilkeler Ulusal Kurtuluş Savaşı'ndan başlayarak aşama aşama yürürlüğe konuldu. Saltanatın ve hilafetin kaldırılması ile diğer gelişmeler cumhuriyet rejiminin temel ilkelerini oluşturmaktadır. Bunu kısaca, laik, çağdaş, modern Türkiye'yi yaratmak diye özetleyebiliriz. Cumhuriyet devrimleri sadece anayasa hukuku alanında köklü değişiklikler yapmakla yetinmemiş, özel hukuk alanında da İslam etkilerinden soyutlayarak, çağdaş ve modern yasa hükümlerini yürürlüğe koymayı başarmıştır. Türk devrimi, 600 yıl süresince devletin kuruluşu ve yönetimi ile kişiler arası ilişkileri İslami esaslara göre düzenleyen şerii yasaları ortadan kaldırmıştır. Felsefi kökleri, aydınlanma felsefesine kadar uzanan Türk devrimi, İslami esaslara 600 yıllık Osmanlı geleneğini yıkmıştır."

Yazıcı'ya göre, Türk devrimi, bu özellikleriyle en az Fransız devrimi kadar önemli. "Fransız devriminin etkileri daha globaldir. Ancak, Türk devrimi, 600 yıllık bir geleneği ortadan kaldırması, yeni bir insan modeli yaratması, insanına uygarlığın kapılarını açması bakımından en az Fransız devrimi kadar önemlidir. Çalışmamda bunu vurgulamaya çalıştım."

● SERAP YAZICI

1963 yılında Ankara'da doğdu. 1984 yılında Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. mastırını tamamladı. 1988 yılından bu yana A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde anayasa hukuku araştırma görevlisi olarak çalışıyor. 1986 yılında Şefik Soyer anısına düzenlenen "Atatürk İlkelerinin Temel Taşı Olarak Laiklik" konulu yarışmada 3.'lük, yine aynı yıl İnönü Vakfı'nca düzenlenen "İnönü ve Laiklik" konulu yarışmada 2.'lik, 1991 yılında da Aybay Hukuk Araştırmaları Vakfı'nca düzenlenen "İnsan Hakları Açısından Laiklik" konulu yarışmada 1.'lik elde etti. Prof. Dr. Ergun Özbudun danışmanlığında, "Askeri Otoriter Yönetimlerden Demokrasiye Geçiş Anayasalarında Yer Alan Ordunun Saklı Yetkileri (Brezilya, Şili, Portekiz, Türkiye)" konulu doktora tezi çalışmasını sürdüren Yazıcı, Türkçeye çeşitli yapıtlar da çevirdi.

Doktora tezini yazıyor

Yazıcı, Türk kadınına seçme ve seçilme hakkının 1934 yılında verilmesine karşın Fransa'da 1946 yılında, İsviçre'de de 1971 yılında verildiğini anımsatarak, Türk devriminin emsal aldığı Batı ülkelerinden de ileri gittiğini söylüyor.

Şu anda doktora tezini yazmakla uğraşan Yazıcı akademik kariyerini yükseltmek çabasında. Çeşitli tartışmalara karşın Atatürk ilkeleri ve devrimlerinin kökleştiğini düşünüyor: "Çeşitli dini eğilimleri savunan partilerin elde etiği zafer, Türk halkında umutsuzluk nedeni olmamalı. Bu başarı, halkın İslami rejimi destekleme eğiliminde olduğunun göstergesi değildir. RP'nin yerel seçim başarısı Türk seçmenin İslami bir rejim altında yaşamak istediği anlamında yorumlanmamalı. Bu başarının temelinde, seçmenin diğer partilere güvensizliği, 12 Eylül'den sonra ciddi biçimde siyasi ahlakın aşınmaya uğraması, yasalara ve anayasanın yeni siyasi kadroların yetişmesine engel olması ve mevcut seçim sistemi yatmaktadır. Diliyorum, toplumda demokratikleşmeye engel yasal ve anayasal engellerin aşılması konusunda sivil kurumlar yoluyla ciddi bir mücadele gerçekleşsin. Halkın gerçek eğilimi sandığa yansıyabilsin." ◀

AYDINLANMA FELSEFESİ VE 1923 DEVRİMİ

Aydınlanma Felsefesi

Aşağıda değineceğimiz gibi aydınlanma felsefesini insanlık tarihi açısından önemli kılan batı demokrasilerinin dayandığı siyasal kavramlarla klasik haklar kataloğunun bu felsefi akımın etkisiyle ortaya çıkmış olmasıdır. Ancak Batı toplumlarının modernleşmesine, laikleşmesine ve demokratikleşmesine ışık tutan ilke ve kavramlar daha da geriye gittiğimizde Rönesans'ın felsefeyi metafizik düşünce biçiminden uzaklaştırarak bilime yönelişinin yarattığı gelişmelere kadar uzanır.

Gerçekten de aydınlanmaya neden olan insanın bu dünyadaki asıl yerinin ve rolünün ne olduğuna ilişkin sorular ilk kez 18. yüzyılda değil Ortaçağ değer yargılarının çözüldüğü Rönesans döneminde sorgulanmaya başlamıştır. İnsan varlığının anlamı ve bu dünya içindeki yeri 15. yüzyıldan başlayarak felsefenin tartıştığı sorunlar arasında yer aldığı halde 18. yüzyıl düşünce akımının bu sorulara verdiği yanıtlar kendisine temel oluşturan Rönesans düşüncesinden çok daha etkili olmuş, Batı toplumlarının kültürel ve siyasi yapısının köklü bir biçimde değişmesini sağlamıştır. Hemen ifade etmek gerekir ki bu yüzyılın sonlarına rastlayan ve Avrupa'nın genel görünümünü önemli ölçüde değiştiren Büyük Fransız Devrimi de bu düşüncelerin siyasal ve toplumsal alana yansıyan bir sonucudur. Çalışmamız açısından vurgulanması gereken önemli bir başka nokta ise Türk Siyasal hayatında Tanzimatla başlayan siyasal ve toplumsal değişmelerin Cumhuriyet devrimleriyle en yüksek ivmesine ulaşmasında Aydınlanma Felsefesinin önemli bir payının olmasıdır.

Modernleşmenin Başlangıcı Olarak Rönesans

Rönesans felsefesi insanı evrenin pasif bir unsuru olduğu yolundaki inanıştan kurtararak onu, kişiliğini arayan bağımsız bir birey olarak yeniden yaratmış, aynı zamanda insan topluluklarına da bağımsız kimliklerini kazandıracak ortamı sağlayarak ulus bilinci ve ulus kavramının ortaya çıkmasına hizmet etmiştir. Rönesans, salt dünyevi ilişkilerin değil dinin de akıl yoluyla açıklandığı, dini öğretilerin Tanrı'nın buyrukları şeklinde değil evrensel aklın ürünü olarak değerlendirildiği bir dönemdir. Bu dönemde bilim, sanat, din ve devlet gibi toplumsal yaşamı oluşturan unsurlar kendi yollarında özerk olarak ilerleme olanağını bulmuştur. Bilindiği gibi Rönesans felsefesinin yükselişi ile Ortaçağ Hıristiyan devletini oluşturan toplulukların çözülerek kendi siyasal yapılarını, dillerini, kültür ve sanatlarını oluşturması ve bağımsız ulus devletler şeklinde örgütlenmeleri birbirine eklemlenen süreçlerdir. Ancak ulus devletlerin ortaya çıkışında girişimci bir ruhla ekonomik yaşama yeni bir dinamizm kazandıran orta sınıfın yükselerek feodalizmin dayanaklarından biri olan kilisenin ekonomik gücünü zayıflatmasının da etkili olduğunu belirtmek gerekir. (Gökberk, 1985, s: 182-183)

Rönesans'ı siyasal açıdan önemli kılan, Ortaçağ boyunca kilisenin devletten daha üstün bir güç olduğu inancını değiştirerek laik siyasal yapıların kurulmasını açıkça savunan Aydınlanma Felsefesi'nin yolunu açmasıdır. Gerçekten de iktidarı rasyonelleştirerek siyasal modernleşmeyi ve laikleşmeyi başlatan egemenlik kavramı ilk kez Rönesans düşünürlerince mutlak, sınırsız ve bölünmez bir yetki olarak savunulmuş; sonraları ise kavram halk egemenliği şeklinde ifade edilerek daha demokratik bir içerik kazanmıştır.

Aydınlanma Felsefesi ise onun önderliğindeki Fransız Devrimi'nin ürünü olarak bilinen din ile devletin faaliyet alanlarının kesin bir biçimde birbirinden ayrılması, kökleri Rönesans'a kadar uzanan bir felsefi geçmişe sahiptir. (Palmer, Colton, 1992, s: 164-306) Dinin ne devlet yetkileriyle ne de bilimle tanımlanabilecek bir kavram olmadığı, bireyin manevi alanına ilişkin bir olgu olduğu, bu bağlamda devletin üstlenmesi gereken asıl görevin vicdan özgürlüğünü korumaktan ibaret bulunduğu düşünceleri de Rönesans'ta savunularak; devletin sadece dış aleme tezahür eden eylemlere karışabileceği, bireyin manevi dünyasının ise müdahale yetkisi dışında kalması gerektiği ifade edilmiştir. (Gökberk, 1985, s:304) ...

YUNUS NADİ 1994 ÖDÜLLERİ

● UZUN METRAJLI FİLM SENARYOSU

Seçici Kurul: Tarık Akan, Macit Koper, Onat Kutlar, Ziya Öztan, Memduh Ün.

Nihal Geyran Koldaş: İstanbul, sanat için müthiş bir malzeme

İstanbul, ne sanatçıyı, ne düşünürü ne de içinde yaşayanı bir başına bırakıyor. O herkese, her şeye musallat bir kent. Senaryo birincisi **Nihal Geyran Koldaş**'a birincilik kazandıran senaryo da öyle bir şey işte. **"Ebruli İstanbul"**un kişilerinde, ilişkilerinde hep kent anlatılıyor.

1982'de, "Üç İstanbul" dizisinde sanat yönetmeni yardımcılığıyla sinemaya atılan Bilsak Tiyatro Atölyesi oyuncularından Koldaş'ın ilk senaryo çalışması bu. Koldaş için İstanbul, geçmişi, bu anı ve yarının bir arada çok yoğun yaşandığı bir kent. Bunun hayatlar üzerindeki müdahalesi ise kaçınılmaz. Üstelik düzenli yaşanılan kentlerden daha etkili. Kişiliğimize, davranışlarımıza vuruyor. Çok komik, ama aynı zamanda çok trajik yaşıyoruz.

Tarihi geçmişin mimari olarak da olsa hala insanlarla birlikte yaşaması, geleneksel değerlerin genlere işlemiş durumda sürmesi de etkiliyor Koldaş'ı. Öte yandan, neredeyse on iki yıldır, Batının en ileri teknolojisiyle beraber yaşanıyor. "Çok yoksuluz. Çok zenginiz" diyor Koldaş, "mekanda değil zamanda bir yolculuk bu. Beyazıt-Aksaray tarafına gittiğinizde İpek Yolu'nda sanıyorsunuz kendinizi. Takas yoluyla alışveriş yapılıyor Ruslarla Romenlerle. Örneğin Polonya Pazarı. Hem çok komik, hem çok acılı. Irk kardeşlerimiz dediğimiz insanlarla birbirimizi kazıklıyoruz."

Mekânda değil zamanda yolculuk

Geçmiş ve yarına da evet, ama Koldaş'ı en çok etkileyen yaşanılan an. Çünkü dün, onun çocukluğu kadar geçmiş. O ana ilişkin özlem yok. Hayat hızla değişiyor, olumsuz da olsa. Bir sürü zenginlik de getiriyor. Yaşayan herkes için huzursuzluk, karmaşa dolu bir kent İstanbul. Ama sanatla ilgilenen insanlar için de müthiş bir malzeme. Hayat sürerken size de değiyor. İçine girdiğiniz ortamla birlikte siz de bir malzeme oluveriyorsunuz.

"Ateşten Günler", "Cahide", "Baharın Bittiği Yer", "Suyun Öte Yanı"... Bütün bu filmler Nihal Geyran Koldaş'ın bakışının, düşüncesinin değdiği filmler.

Konuşmasında yine İstanbul'a dönüyor Koldaş. Kentin "karizmatik" bir yapısı olduğunu düşünüyor. Yabancılar için atmosferiyle Doğu'lu sanılıyor, ama burada her şey olabilir, değişebilir. İstanbul, sınırsızlık duygusu veriyor. Müthiş şeyler olabilir bu kentte. Çok güzel ve çok korkunç şeyler de.

Gerçi, bir şeyler olmasına da gerek yok. Atmosferi hep bir şeyler olacakmış hissini vermeye yetip de artıyor bile. "Taşı toprağı altın söylencesi var ya" diyor Koldaş, " Olmadığı anlaşılmasına rağmen hâlâ milli piyango bileti gibi".

Senaryosundaki bütün ilişkilerde ve yaşanılanlarda "yarımlılık ve donukluk" hakim Koldaş'ın. Çok yetenekli ve çok genç bir şarkıcının daha henüz yolun başındayken "tıkanacağını" hissediyorsunuz. Belki o da biliyor. Sahneden inip kitabına gömülmesi de bu yüzden. "İnsanı kurban kılan, hepimizi kurban haline dönüştüren bir hayatımız var. Toplumsal düzenimiz bu" diyor Koldaş, "Türkiye'de trafik kazaları cinayet diyorlar ya. Hem onda hem bütün olaylarda biz onları kuruyor ve yaratıyoruz kurduğumuz bu düzenle."

Herkesin kişisel yaşamı, tanımadığımız insanların dramları bizim hayatımıza dönüşerek giriyor Koldaş'a göre. Senaryoda da işte girmeler ve dönüşmeler hakim. Ona sınır konulamıyor çünkü insanın elinde değil. Başkahramanın tanık olduğu trafik kazası, bir kızın ölümü, finalde, bindiği taksinin şoförünün Boğaz Köprüsü üzerinde intihar girişimi birer örnek buna.

Ebruli İstanbul'un bütün karakterlerinde bir yalnızlık kendini gösteriyor. Neden? Hayatlarımızda hiçbirşeyin karşılığını bulamadığımıza inanıyor Koldaş. Çakışamıyor, teğet geçiyoruz hep. Bu eğitimimizle, ailelerimizden başlayarak kurduğumuz ilişkilerle bağlantılı bir şey. Bütün ilişkilerde anlık bile olsa çakışma yaşanamayışının altında yatansa kısıtlayıcılık. Çok farklı sınıflardan, kültürlerden gelinse de sonuç değişmiyor. Senaryonun bütün kişiliklerinde kendisini anımsatıyor bu...

Koldaş'ın yaptığı ise anlamak istediğini anlatmak. Yaşama anlam kazandırmanın çabası bu süreç ve sürecek. İçinde yaşadığımız şu süreci ise "ziyan" süreci olarak görüyor. Hepimiz ziyan oluyoruz. Emeğimiz ve biz. Kendi hazırladığımız bir ziyanı yaşıyoruz, kimimiz ölerek kimimiz de yaşayarak.

Senaryosunu gelişmiş bir sinopsis gibi görüyor Koldaş. Üzerinde tekrar tekrar durulması gerekiyor. Sinemanın yapısı açısından, karakterler açısından gerekli bu durulma. Ama yazmaya devam ederse, oyun ya da tiyatro yazarsa teması yine aynı olacak. Bu kenti, İstanbul'u yazacak. ◀

● NİHAL G. KOLDAŞ

1956'da İstanbul'da doğdu. Robert Kolej'i bitirdikten sonra Mimar Sinan Üniversitesi Sahne ve Görüntü Sanatları Bölümü'nden mezun oldu. 1982 yılından bu yana tiyatro ve sinemada dekor, kostüm tasarımı yapıyor. 1984 yılında kurulan Bilsak Tiyatro Atölyesi'nde oyuncu olarak çalışıyor. Oyun ve roman çevirileri yapıyor. "Ilık Sularda Durduk" adlı bir oyunu yayımlandı. Evli, bir kızı var.

EBRULİ İSTANBUL

...

87. Sahne

Dershane

Muzaffer dershanede, öğrencilerine test vermiş. Onlar masalarına eğilmiş soruları yanıtlıyorlar. Muzaffer masasında oturmuş düşünceli onları seyrediyor. Kızları ve erkekleri tek tek portre portre görüntüler kamera. Darmadağınık saçları, hafif uzamış sakalları, kızların gür saçları, sivilceli yüzleri, kızarmış yanakları, sıkılmış, enerjik, muzip, çekingen, ama hepsi genç yüzler, gövdeler... Muzaffer pencereden dışarısını seyreder. Ağaçlar yemyeşildir. Erguvanlar koyu pembe.

88. Sahne

Eskici Dükkâm

Karanfil beş altı kişilik bir turist grubu ile bir eskici-antikacı dükkânında. Turistler eski eşyaları inceliyorlar. Eski bir gramofona taş plaklar koyuluyor. Pokstrot. İki kişi dans etmeye başlıyor. Karanfil dükkân sahibine;

K- Telefonu kullanabilir miyim? Hacı olduğu belli sakallı dükkan sahibi;

DK- Elbette buyrun. Şurada. Telefonun yerini gösterirken kıza yavaşça;

DK- Sizce alıcı mı bunlar? Yoksa bakıcı mı?

Karanfil numaraları çevirirken;

K- Tanımak, tatmak istiyorlar. Ama her şeyin de bir bedeli var tabii, ödeyecekler.

Telefonda bekler. Turistlerden biri bulduğu bir tamburu eline geçirmiş çalmaya çalışıyordur.

K- Ahmet Bey'le görüşmek istiyordum. Telefonda mı? eki beklerim... Karanfil

çevresine bakar. Kapılar, pencere çerçeveleri, camilerden mihrap parçaları, mermer havuz süsleri tıkabasa doldurmuştur dükkanı. Sanki evler duvarları ile sökülüp getirilmiş gibidir buraya.

K- Uzun sürecek mi? Peki biraz sonra yine ararım...

Kapatır. Hacı giyimli dükkan sahibi ile turistlerden biri ile lime lime olmuş dantelli bir giysi üzerinde pazarlık ediyordur. Karanfil onlara doğru yürür;

K- Durun siz ne kadar istiyorsunuz?

89. Sahne

Yaymevi

Ahmet telefondadır. Onu salonun öbür ucundan kalabalığın, masaların arasından görüntüleriz. Çok ağır yaklaşırız ona. Konuştukları duyulmamaktadır. Ama yüz ifadesinden duyduklarının onu üzdüğünü anlarız. İtiraz eder. Ama karşısındakini ikna edemez. Salona genel bir uğultu hakimdir. Herkes iş çıkışı son hazırlıklarını yapmaktadır.

...

YUNUS NADİ 1994 ÖDÜLLERİ

● ROMAN

Seçici Kurul: Talip Apaydın, Ahmet Cemal, Konur Ertop, Muzaffer Uyguner, Prof. Tahsin Yücel.
Seçici kurul roman dalında ödülü iki kişi arasında paylaştırdı.

Hasan Ali Toptaş: Berberin sustuğu bir roman bu

"İnsan uzaklara bakarken bulunduğu yerde midir?" Bu soru, **Hasan Ali Toptaş**'ın usuna öyle bir takıldı ki, günlerce haftalarca, aylarca düşündü durdu. Sonunda oturdu bir roman yazdı. Adını da **"Gölgesizler"** koydu. Gölgesizler, "Yunus Nadi Armağanı 1994" yarışmasında roman dalında birinciliği Serdar Rıfat'ın "Parodi Yaşamlar"ıyla paylaştı.

Toptaş romanı, "Alabildiğine karmaşık ve büyülü bir laboratuvar. Bilinçdışına Freud'dan, sınıf bilincine Marx'tan önce el atan bir labaratuvar'' diye tanımlıyor. Kendinden sözetmek yerine, düşlediklerini ve işlediği "düşsel cinayetleri" anlatmayı daha çok seviyor Toptaş. Yaşamını kazanması gerekince okulunu yarıda bırakıp devlet memuru olmuş, icra memuru hem de. 1976 yılında başladığı öykü çalışmalarını da memurluğa koşut sürdürünüş. Yazarlık ve devlet memurluğu, iki düşman ucun bileşkesi gibi. Memurluğundan konuşmayı da sevmiyor, Toptaş.

"Gölgesizler"i yazarken, öncelikli amacının "bir roman yazmak" olduğunu belirten Toptaş, asıl amaçladığı şeyi, romanının söyleyeceğini vurguluyor:

"Çünkü bir yapıt her zaman, bizim onu söyletmek istediğimizin dışında başka şeyler de söyler. Ben öncelikle bir roman yazmayı amaçladım. Bu yolla insanı bulup onu deşmeyi ve dönüştürmeyi... Zaten insanın ötesinde neyi amaçlayabiliriz? 'İnsanın ötesi' de insan değil mi? Roman tekniğindeki amacıma gelince, "Gölgesizler"le çok uğraştım. Belki yedi, sekiz kez dolmakalemle silbaştan yazdım. Zamanıyla, mekânı, kişileri ve kurgusuyla epeyce oynadım. -En keyiflisi de kendimle oynamaktı- Sonuçta, cinlerimi kovdum, rahatladım."

"Gölgesizler"i, "kayboluşların romanı" diye tanımlayan yazar, "Roman, bir berberin ansızın durup uzaklara bakışıyla başlıyor denebilir" diyor. Çünkü, Toptaş'a göre, okurların birçoğu "Gölgesizler"i okuyup bitirdiğinde başka bir noktadan başlatacaktır, o yüzden "denebilir" sözcüğünü seçtiğini anlatıyor.

Kahramam berber

Berber, romanın anahtar kişisi. Hiç adı anılmıyor berberin romanda. Salt onun mu? Birçok kahramanın da...Bir de bu berber, bilinen berberlerin aksine hiç konuşmuyor. "Bu berber bir romanı susmaktadır" diyor Toptaş. Roman susmak? Anlatıyor: "Bilirsiniz berberler geveze olur genellikle. Bu geveze sözcüğüne sevecen bakıyorum. İşleri ve konumları gereği çok konuşurlar. Hele küçük yerleşim birimlerinde, neredeyse yaşam onların dilinden gelip geçer. "Gölgesiz"lerdeki berberse, mesleğine ihanet edercesine suskundur. Roman, onun konuşmadığı şeylerden oluşur sanki. Başka bir ifadeyle, "bu berber bir romanı susmaktadır."

Bir de uzak köy var romanda. Düş denizinde bir batıp bir kayboluyor bu köy. Eski söylencelerden, Keloğlan masallarından fırlayıp geliveren bir köy. Unutmak olanaksızlaşıyor. Durup durup ``kendi kaynağı'' oluyor yazarın. "O köyü başka başka adlarla, gece yarılarına dek kömür ütüsüyle çalışan kasaba terzilerinin, çocukluğumda bana süslü harflerle 'Bayram Tıraşı Peşindir' duyurusunu yazdırarak, bunları aynalarına asan berberlerin anlattığı `aslı yok öyküler' de gördüm ben. Babaannemin sesinde ve sessizliğinde gördüm. Sonra da, belleğimde kalan yıkıntılarının ortasına oturup kendi dilimde yeniden kurdum. Her şey gibi, kendi kaynağıma aktım yani...

Hemen herşey berberin çevresinde olup bitiyor. Aslında berberin kendisi de, olup bitenlerin içinde başka bir olup bitendir. Hatta, anlatıcının bile zaman zaman kaybolduğu bu romanda, o da kayıptır. Nerede olduğu, kim olduğu bulanıktır. Kentteki dükkanının içinde kaybolmuştur da oradan köyü mü düşünmektedir, yoksa zaten köydedir de içindeki kentte mi yaşamaktadır, bilinmez. Yani bir bakışım söz konusu. İnsanın, baktığı şeyden yansıyarak kendine bakması, kendisiyle göz göze gelmesi. Belki de bu roman, 'İnsan uzaklara bakarken bulunduğu yerde midir' sorusuyla aklıma düştü."

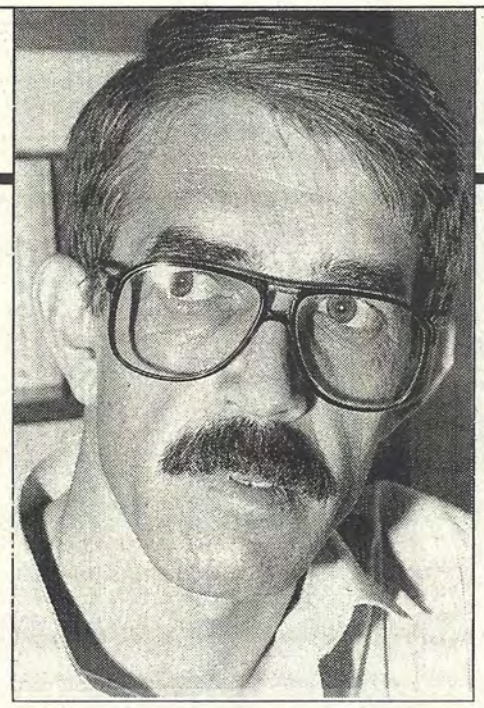

● HASAN ALİ TOPTAŞ

1958 yılında Denizli'nin Çal ilçesinde doğdu. 1976'da Uşak Meslek Yüksek Okulu'nu yarıda bırakıp bir kamu kuruluşunda çalışmaya başladı. Uzun süre çeşitli dergilerde yayımlanan öykülerini 1987'de "Bir Gülüşün Kimliği" adıyla yayımladı. İkinci kitabı, "Yoklar Fısıltısı" (öyküler) 1990'da yayımlandı. 1992'de Kültür Bakanlığı'nca düzenlenen bir yarışmada "Sonsuzluğa Nokta" adlı yayımlanmamış romanıyla mansiyon aldı. Aynı yıl Çankaya Belediyesi ve Damar Edebiyat Dergisi'nin düzenlediği yarışmada birincilik aldı. Bir de şiir kitabı var. Adı "Yalnızlıklar".

Toptaş'ın romanı, ben'lerin sonsuz olabilirliklerine doğru, deneysel ben'lerle yapılan uzun bir yolculuk. Ya da, "alabildiğine karmaşık ve büyülü bir labaratuvar. Romanın, bilinçdışına Freud'dan, sınıf bilincine de Marx'tan önce el attığını da vurgulayarak, romana ilişkin görüşlerini şöyle özetliyor:

"Burada insan durumlarının özüne inmeye çalışmak korkunç bir uğraş, aynı zamanda da keyifli... Yazarken, belli bir anlayışı bütünüyle koruyabilmek, yapıtı ille de onun kalıplarına oturtmak bana olanaksız görünüyor. Hatta önceden belirlenen 'olmazsa olmaz' bir amacın bile, bir ölçüde anlatıyı zedeleyeceğini düşünüyorum."

Anlatı asidir

Zaten anlatı ilerledikçe bazı hesaplar şaşar. Güçlü görünen bazı kurallar kan kaybeder. Anlatı, bir yerden sonra asidir çünkü. Kendi iç kurallarını oluşturur ve onlarla işler. Bir bakıma, çoğu kez kendi buyruğu altındadır."

Toptaş, şimdilerde, henüz adını koymadığı bir roman üzerinde çalışıyor. O bitince, "Gülü Geçmiş Aşklar" adlı yarım kalmış romanı üzerinde çalışacak. Sonrası? Eh o da 'esin perileri'nin bileceği iş... ◀

GÖLGESİZLER

... Muhtarı ipin ucundan berber indirmişti. Onun incelmiş boynunu, göbeğine doğru sarkan dilini ve belermiş gözlerini görür görmez kapının önüne çöküp kalan bekçi hiç kıpırdamıyor, konuşmuyor, hatta yüzünü çevirip bakmaya bile cesaret edemiyordu. Sonunda, kim aldıysa aldı, onu ayak altından, kollarına girip bayrak direğinin yanına götürdüler.

Bu sıralar muhtar, berberin Cıngıl Nuri'nin ve Reşit'in ayakları dibinde upuzun yatıyordu. Onun, ne zamandan beri muhtarlık odasında olduğunu bilen yoktu. Çenesinin altına sıyrılmış boyun derisine, dışarı sarkan diline ve kütük gibi şişen bedenine bakılırsa ipi boğazına takışının üstünden uzunca bir süre geçmiş olmalıydı. Ama bunu berberden başka kimse düşünmüyordu o anda, herkes itişe kakışa içeri dolmuş, sessizce bakıyordu. Dışarıda kalan köylüler de kapıya, pencereye üşüşmüştü tabii... Hepsi, Cennet'in oğluna duydukları öfkeyi unutmuşlardı sanki, kapının sağında hala bilekleri bağlı oturmasına karşın hiç kimse onu görmüyordu. Gene de bekçi, köylüler muhtarı bir kilimin üstüne uzatıp götürdükten sonra, Cennet'in oğlunu muhtarlık odasına sokup kapıyı kilitlemeyi ihmal etmemişti. Bunu yapması gerekir miydi, daha doğrusu ne yaptığının farkında bile değildi;

tıpkı bir uyur gezer gibi ayakları kendiliğinden bir yere sürüklüyordu onu. Elleri kendiliğinden hareket edip bedeni kendiliğinden eğiliyor ya da eğileceğim derken doğrularak başka bir yöne doğru kayıyordu. Sonunda bekçi, köy alanını acele acele geçiyor gördü kendini, avlu kapılarını ve duvarları iki yanından akıyor gördü. Muhtarın evine geldiğinde bütün köylü oradaydı. Avluyu ağzına dek tıkabasa doldurdukları gibi bazısı da komşu damların tepesine çıkmıştı. Köpekler bile gelmişti hatta, dillerini titrete titrete kalabalığın içinde gezinip arada bir dğrarak sessizliği dinliyorlardı. Ortalık pek de sessiz sayılmazdı gerçi. Avludaki uğultu muhtarın bedeninden yayılan kokuyla birlikte ince ince tüterken, evden yeri göğü yıkan acı çığlıklar yükseliyordu. Muhtarın karısı içerdeydi; kocasını görmemesini söylemişlerse de inat edip bakmış kocası yerine kurtçukların yuvalandığı mor bir et yığınıyla karşılaşınca da hemen bayılmıştı. Yüzüne testiler dolusu su serpiyorlardı şimdi, birbirine kenetlenen dişlerini tahta kaşıkların sapıyla açıp burnunun dibinde sarmısak eziyor ya da ıslak yanaklarını hafif hafif tokatlıyorlardı.

Derken, kendine gelip gözlerini açtı kadın; ama imamın kocasını yıkamak istemediğini duyunca, muhtar ikinci kez ölmüş gibi yeniden bayıldı. O sırada imam hala diretiyordu avluda, kalabalığın ortasına dikilmiş, bağışlanmayı dileyen ılık bir sesle, intihar eden kişinin asla yıkanamayacağını, dinin buna cevaz vermediğini söylüyordu. Ona göre, muhtarın yurdu cehennemdi artık; sevabı ne denli çok olursa olsun, kendi canına kıydığı için oraya gitmekten kurtulamayacaktı.

...

"Gölgesizler" önümüzdeki günlerde yayımlanacak.

YUNUS NADİ 1994 ÖDÜLLERİ

● ROMAN

Seçici Kurul: Talip Apaydın, Ahmet Cemal, Konur Ertop, Muzaffer Uyguner, Prof. Tahsin Yücel.

Serdar Rıfat: Çeviri beni yazma noktasına getirdi

Sartre, Blanchot, Emmanuel Mounier, Maupassant, İris Murdoch, Milan Kundera, Julian Barnes ve John Fowles okuyanlara yabancı değil Serdar Rıfat ismi. Bu yazarların eserlerinin çevirmeni o. Çeşitli dergilerde yayımlanan öykülerinden sonra bu kez **"Parodi Yaşamlar"** isimli romanıyla okuyucuların karşısında **Serdar Rıfat.** Bu ilk romanıyla kazandığı ödül de onun için daha fazla okuyucuya ulaşmanın aracı.

Serdar Rıfat'ın eserlerini çevirdiği yazarlar, ilgi duyduğu, kendileri gibi yazmak istediği isimler. "Bu noktada çeviri beni yazma noktasına getirdi" diyor Rıfat. Bu iki etkinlik, çeviri ve yazma birbirleriyle çatışsa da Rıfat, kendi sözüne sahip olmayı yeğliyor. Kendisi varolmaya başladığında çeviri ikinci plana düşüyor.

Ya kitabın ana teması? Çok genel bir çerçevede yaşam ve sanat arasındaki eklemleme noktalarını, kurmaca ile gerçek arasındaki ilişkileri anlatıyor "Parodi Yaşamlar". Gerçek izlenimi veren olayların ve kişilerin ne kadar kurmaca, kurmaca izlenimi veren yaşamların ise ne kadar gerçek olduğunu gösteriyorokuyucuya. "Platon'un mağara metaforu gibi" diyor Rıfat "Sanatçı Platon'da yalancı kimliğiyle ortaya çıkar. Platon bazı gerçekleri doğruladı ama sanat düştü."

Romanının geometrik yapısına da değiniyor Rıfat. Bir kum saati misali, başladığı gibi bitiyor. Bu sorgulamanın getirdiği bir nokta. Baş kahraman Adem, ikili kişiliğiyle dikkat çekiyor. Bir yandan sorunlar yaratıp onlarla çatışıyor, öbür yandan bütün bunları bir oyun duyarlılığı içinde yaşıyor. Sonunda oyunun kurbanı olan da kendisi. Parodi Yaşamlar'da romanın kendi karakterleri kadar diğer yazarların kahramanlarının yazar üzerinde bıraktığı izler, düşler de var. Bu yüzden okura daha fazla çaba yüklüyor.

"Sevgili okur" teması da bu yüzden. "Yazarın başında Demokles'in kılıcı gibi duran, bıçak sırtı dengede tutan bu. Gerçek kahraman bu anlamda da okuyucu" diyor Rıfat.

Postmodernliğe bakış

"Parodi Yaşamlar" hangi akıma sokulabilir? Romanda postmodern kavram içinde yorumlanabilecek ögeler var. Ama Rıfat, postmoderni, "izm" takısıyla düşünmüyor. Böyle bir düşünce kolaycılık gibi geliyor ona. Postmodernizim bir okulu temsil ettiği için sınırlayıcı. Postmodern içinde bir durum olarak yer almasını doğru buluyor Rıfat.

Serdar Rifat, romanında bazı bakımlardan 1980 'den sonraki akımların bir panoramasının görülebileceğini söylüyor. Açık oturumları, "Şöyle bir ıslatsak"ları epizotlarda görmek mümkün. Bu yanıyla sosyal realize ve eleştirel realize yakalanabilir. Polisiye bir unsur da var romanda.

Anlatı düzeyindeki bu ilk kitabında öyküyü bir atlama taşı olarak görmediğini vurguluyor Rifat. Üstelik atomlarını öyküden alan bir roman "Parodi Yaşamlar".

Türk edebiyatında romanın zanaat yapısına pek fazla önem verilmediğine inanıyor Serdar Rifat. Çok az roman var ki bir biçim olarak da begenilsin, saygı duyulsun. Bazı uzun öyküler var ki roman olarak ortaya çıkarılıyor. "Roman" sözcüğüyle daha fazla satılır diye düşünülüyor. Kurgu ya da kurmaca yeterince önemsenmiyor.

Varoluşçuluk alanında Serdar Rifat'ı etkileyen Türk yazarları ise başta Tezer Özlü olmak üzere 1950'lerdeki yazılarıyla Ferid Edgü ve Bilge Karasu. 80 öncesinde eleştirel realizm alanında eser yayınlamış yazarların sonradan postromantik eserlerini görüyor ve bunları anlamakta zorluk çekiyor Rifat. Estetizmin dar sınırları içine kapanmak da, ideoloji içinde konuyu sulandırmak da ters düşüyor ona. Ona göre bir yazar ne estet ne de ideolog olabilir. Estet duyarlığı farklı birşey. Bu fark, yazarla romancı arasında görülüyor.

Kafka, Proust gibi yazarlara bakıldığında aslında tek bir şey yazdıkları anlaşılıyor. Ama romancı ve edebiyatçı bir takım evrelerden geçiyorlar ve bu çelişki yaratıyor. Buna karşı yazarlar daha tutarlı. Yazar kimliği daha farklı bir şey çağrıştırıyor. En kaba ifadeyle yazar kendini sorgulayan, beyaz kâğıt üzerinde irkinti duyan kişi. "Eğer satırları doldurmak söz konusu değilse, her satır sizin için sorun oluyorsa o zaman yazarsınız demektir" diyor Rifat, "Öbür türlüsü edebiyatçılığa giriyor". ◀

● SERDAR RIFAT

8 Ocak 1956'da İstanbul'da doğdu. İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'nde lisans, aynı üniversitenin Felsefe Bölümü'nde yüksek lisans çalışması yaptı. 1977'den itibaren Felsefe Dergisi, Oluşum, Türk Dili, YAZKO Çeviri, Çağdaş Eleştiri, Gergedan, Argos, METİS Çeviri gibi dergilerde eleştiri, deneme, inceleme ve öykü türlerinde yazıları yayımlandı. Sartre, Blanchot, Emmanuel Mounier, Maupassant, Iris Murdoch, Milan Kundera, Julian Barnes, John Fowles çevirdiği yazarlar arasındadır.

PARODİ YAŞAMLAR

... 8 Eylül 19..

Ben ben deyip duruyorum ama, aslında yaşamımda beni derinden etkileyen iki yazar oldu. Ne yalan söyleyeyim, gerçekti bu iki yazar, kişiliğimi tam ortasından adeta ikiye böldü, beni bir çeşit 'Gündüz insan gece kurt' türünden bir yaratığa dönüştürdü. Aslında, durumu biraz abarttığımın farkındayım. Bu denli birbirinden uzak bir kutupsallık söz konusu değil gerçekte. Yazmayı düşündüğüm öyküde, belli bir etki yaratabilmek için, bu iki yazarın kişiliklerini keskinleştirerek vermeyi tasarlıyorum. Öyküde, esas olarak, şimdiye değin birçok yapıtını çevirmiş olduğum yabancı yazar ile dostluğunu kazandığım romancı Ali Tahsin ve adlarını anmayı gereksiz bulduğum, okudukça göreceğimiz birkaç karakter daha olacak. Nihal bile girebilir belki öyküye... Nihal de kimmiş? diyeceksiniz şimdi. Merak etmekte haklısınız. ama durun bakayım, gözlerinizi bana niye öyle diktiniz? Artık sabrınızın taştağını mı anlatmak istiyorsunuz? Evet biliyorum, 'Artık bu kadar yeter, okur senin lafı dolaştırıp durmanı değil, öykünü bekliyor', diyor ama, olayın bir de şu cephesi var: bu satırları yazmakta olan yazarlık heveslisini ta dünyaya gelişinden beri belirlemiş olan fizyolojik, ruhbilimsel ve tabii ki ekonomik etkenler- 'determinist'lerin kulakları

çınlasın!- yakasını bu gevezelikten kurtarmasını kaçınılmaz olarak engelliyor. Tabii, sürdürdüğüm tutumu böylesi bilimsel gerekçelerle desteklemeye gitmek ise, gevezeliğin dik alası oluyor galiba. Bu söz ishaline bir gün son vereceğim, inanın...

9 Eylül 19..

"Renoir'ın ünlü tablolarını taklit eden sahtekar ressam sonunda Roma'da ele geçti...". Sabahleyin, gazetede bu haberi okuyunca, bilmem neden, bir an heyecanlandım, sanki polis, kısa bir süre sonra, benim de yakama yapışacakmış gibi tuhaf bir duyguya kapıldım...

Bu olaya, ünlü ressamın üslubunu taklit ederek bu yolla para kazanmaya kalkışmanın bedeli mi diyelim? Ama, bana kalırsa, söz konusu olayı bir de yüzseksen derece farklı bir açıdan görmek eş ölçüde mümkün. Meğerse, ressam, bir sahtekar falan değil de, hayranlık duyduğu Renoir'ın tablolarını taklit etmekten, onun üslubuyla birşeyler yaratmaktan sonsuz bir zevk ve kıvanç duyan bir amatörmüş. İyi niyetinin kurbanı olmuş, bir tablo sahteciliği şebekesinin elinde düşmüş vb.

Kuşkusuz, son derece safdil ve idealist bir bakış; ama, bence, hiç de olanaksız değil!

Aynı günün akşamı

Bir yazarın tüm üslup özelliklerini tek tek saptamak, tümce yapısın, sözcük dağarcığının bileşimini, en sık kullandığı sözcüklerin neler olduğunu, varsa kendine özgü deyişleri, klişeleri ve dil alışkanlıklarını, noktalama işaretlerini kullanış tarzını vb.

Ve tabii, en önemlisi, bütün bunları belli bir sanatsal form kazandıran bakış perspektifini.

Bir yazarın üslubunu taklit ederek 'otantik' olmayan bir kitap yayımlamanın bedeli ne olabilir acaba? Tabii, belli bir ironi amacı söz konusu değilse, elbette en kötüsünden bir taklitçilik suçlaması, hatta intihal davası vb. ...

Parodi Yaşamlar/Serdar Rıfat/Yapı Kredi Yayınları/436 sayfa

YUNUS NADİ 1994 ÖDÜLLERİ

● ŞİİR

Seçici Kurul: Necati Cumalı, Prof. Dr. Cevat Çapan, Doğan Hızlan, Şükran Kurdakul, Hilmi Yavuz.

Hüseyin Ferhad: Türkiye'de dünyanın en iyi şiirleri yazılıyor

Üç kitap, iki ödül. **Hüseyin Ferhad**'a başarı ikinci kitabıyla geliyor; "Ve Yürüdük Gecenin Ateşleri İçinden." Yaşar Nabi Nayır anısına 1984 yılında düzenlenen yarışmanın galibi oluyor Ferhad. Ödülü, Sıvas'ta geçen yılın 2 Temmuz'unda yakılan şair Behçet Aysan'la paylaşıyor. Kitabın adı bile öyle kolay hüzün çağrışımları yaptırıyor ki şaire; "Ve Yürüdük Gecenin Ateşleri İçinden..."

"Söyle Gölgen De Gitsin", Ekin Yayınları'ndan geçtiğimiz eylül ayında çıkan üçüncü kitabı şairin. Yunus Nadi Şiir Ödülü'nü bu kez ortaksız, tek başına kazanıyor. Haberi telefonla iletirken sevincini hissediyorum, "Gerçekten mi" diye sormaktan alamıyor kendini. Şair Hüseyin Ferhad Hassalı. Konuşmayı, ayrıntılarda dolaşarak yorumlar yapmayı, kendisini anlatmayı pek sevmiyor. Amik Ovası'ndan, Antakya'nın tarihinden, taşmaya doyamayan Asi Nehri'nden söz etmiyor, şöyle bir geçiyor, o kadar. Onun işi yazmak, sözcükleri yoğurmak.

Ankara'dan yaşatılan sıkıntıların ardından ayrılmış. Burada ise ayrıntı vermiyor yazar. Ankara Film Radyo Televizyon Eğitim Merkezi'ndeki günlerini özlemle anıyor. Hazırladıkları programlardan keyifle sözediyor. Sonra... Sonrası biraz tatsız, Adana'ya geçiş ve şiirle haşır neşir olduğu yıllar. Yaklaşık 20 yıldır yazıyor. İlk yazılarının "Sanat Emeği"nde çıktığını öğreniyoruz. "Çok büyük destek verdiler" deyip anlatıyor:

"O dönemin en iyi dergilerinden biriydi sanırım. 1978 yılında Nâzım Hikmet üzerine bir incelememi yayımladılar. Çok mutlu olmuştum. Derginin yazı kurulunda Asım Bezirci, Vedat Türkali, Barış Pirhasan, Turgay Fişek, Ali Taygun, Ataol Behramoğlu gibi çok değerli kişiler vardı. Bu insanların, Sanat Emeği'nin çok emeği var. Beni bir anlamda yetiştirdiler diyebilirim. Gerçekten büyük katkıydı, unutamam."

Memet Fuat'a saygı

Bilim Sanat, Yarın, Yazko Edebiyat, Varlık ve son olarak Adam Sanat... Hüseyin Ferhad'ın, çokçası şiir olmak üzere yazılarının yayımlandığı başlıca dergiler. Adam Sanat'ı yöneten yazar-eleştirmen Memet Fuat'la ilgili çok güzel anıları var. "Çok özel bir yeri var" diyor da başka bir şey demiyor sanki:

"Eleştirileri, ilgisiyle sürekli yönlendirdi beni. Yanlışlarımda uyardı, perspektifimi geliştirdi, diyebilirim. Eleştirilerini, yer yer övgülerini eksik etmedi. Çok emeği var üzerimde, sağolsun Memet Abi. Özellikle sol adına, solun dudak büktüğü konular Türk edebiyatının, ilgi göstermediği alanlar vardı. Tarihimiz, Türk tarihinin terminolojisini, yani geçmişimizin en azından bir dönemi. İşte bu konudaki yazılarım, çabalarım hep destek buldu Memet Fuat ağabeyden, cesaretlendim."

Şair Ferhad, ilk kitabını 1982'de yayınlatmış. Yeni Türkü Yayınları'ndan "Deniz Çobanları" adıyla çıkmış piyasaya. Anlaşıldı, Hüseyin Ferhad, sorsak da konuşmuyor. Ne ilk kitabından ne de ödüllü ikinci ve üçüncü kitaplarından söz ediyor. İddialı, iri laflar etmeme konusundaki özeni müthiş. Hiç kimseyi kırmamak, incitmemek konusundaki çabası da öyle. Aslında edebiyatımızın pek de alışılmadık söylemi bu. Övgülerin, alkışların bir anlamda utandırdığı, yüce gönüllü bir insan şair Hüseyin Ferhad.

Biliyoruz ki o, "Şiir hayattır" diyecek, "Nedir şiir?" diye sorsak. Ve yine biliyoruz ki "Sözcüklerden kurulmuş bir harmoniyimm" diye ekleyecek. Ödül alan kitabında "Elif" adını koyduğu bir şiirinde şiirini tanımlamaya çalışmış.

* Bir eşkiya kasidesidir O.
Bir sevinç bereketidir
Bir nar şerbetidir
Kederli alnına dökülmüş zülfünün barut kokusuyla kırılan
Bir gül demetidir, yanına ancak ölümlerde varılan.
Bir hınç nöbetidir nevruz arifesinde.

Yunus Nadi Ödülü'nü almanın yol açtığı duygu müthiş. "Gurur verici, onur dolu" diyor. Ödül ne demek şaire göre. "Genelde şiirlerin onanması" diyor, bir lahza düşündükten sonra. Ve artık kararlıyız, kendi yorumuyla nedir şiir, söylesin istiyoruz, konuşuyor Ferhad:

"Her şiir bir tedirginlik aslında ve bir tür iddia. Hayata karşı bir yorum. Tabii estetize edilmiş olacak, duygu yüklü olacak, şiir bu kısaca."

- Sizinki neyin iddiası?

"Benim iddiam Türk şairlerinin genelinden farklı değil. Yaşanan bir hayat var. O hayatın algılanışı, kültürel düzleme aktarılışı. Şairleri şair yapan, kelimeler, şiirsel doku, beslendikleri kültürel kaynaklar. Bence şu anda Türkiye'de dünyanın en iyi şiirleri yazılıyor. Canlılığı, dinamizmi ele aldığı konular açısından. Ortaya muhteşem bir mozayik çıkıyor. Ben bu mozaiğin bir motifiyim sadece."

Şiirin ürpertisi

"Hangi güzel şiiri okusam" diyor Hüseyin Ferhad, "sanki kendim yazmışım. Ve bir ürperti duyuyorum. Çünkü onlarla aynı çağda ve aynı dünyada yaşıyorum. Ve bunun için de övünç duyuyorum."

Modern Türk şiirinin Yahya Kemal ve Ahmet Haşim'le yapı taşlarını ördüğü, Nâzım Hikmet'le hızla yükselen bir bina gibi güçlendiği kanısında. "İşte" diyor, "bu yapıda tuğlası olan bütün şairleri seviyorum. Altına imzamı atacağım o kadar çok şairimiz var ki..."

Geçmişle bugün arasında kurduğu bağ, çoğu aydından, şairden farklı "yeni şeyler" söylüyor şair. Şiirlerine de yansıttığı şeyler, düşündürücü:

"Ezanı Arapça, duası Arapça, kutsal kitabı Arapça bir toplum. Anlamını bilmediği şeyi merak etmiyor ve bununla trans haline de geçiyor üstelik. Karmaşık, çelişkilerle dolu bir insan tipi çıkıyor ortaya. Türk toplumu bence bir ateş çemberinden geçiyor. Ata yurdunu bırakıp başka bir yurda gelmişiz, 'Anayurt' demişiz. Şamanlığı, asıl dinimizi bırakıp zorla İslamı kabul etmişiz. Sol değerlerden yola çıkıp, Vahdettin, Sultan Reşat ve Abdülhamit'ten etkilenip eski dönemi de bütünüyle barbar görmüşüz, reddetmişiz. Bence bunlar yanlış." ◀

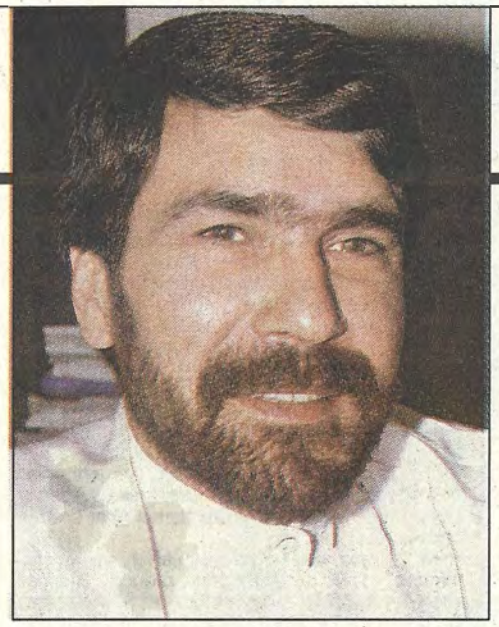

● HÜSEYİN FERHAD

1954 yılında Hatay'ın Hassa ilçesinde doğdu. Gazi Eğitim Enstitüsü Matematik Bölümü'nden mezun oldu. Şiir yazmaya 1977 yılında başladı. Bilim ve Sanat, Yarın, Yazko Edebiyat, Varlık, Adam Sanat gibi dergilerde şiirleri yayımlandı. İlk çalışmalarına Sanat Emeği dergisi yer verdi. 12 yıl süreyle Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı FRTEM'de (Film Radyo Televizyon ile Eğitim Merkezi) görev aldı. Halen Adana'da bir özel şirkette çalışıyor. Evli olan Hüseyin Ferhad'ın bir kızı var.

SÖYLE GÖLGEN DE GİTSİN

Aşk ve Adalet İçin

I
Aşkın zorba yasasını buldum sonra
o mülteci yalnızlığı
ölüme dudak büküşünü asi kanın
o kızıl aydınlığı
kırılmış tuz kristalini tirşe yıldızların
yıldız gerdanlığını ayın
bayrağını buldum meydan okumanın
sınır taşlarını acının

Aşkın zorba yasasını buldum sonra
büyük umutsuzluğu
sis kokusunu o dar sokağın
hayatla ölüm arasındaki aşılmaz uzaklığı
mücevher kutusunu sabahın
o arkaik çığlığı
haritasını buldum Kayıp Ülke'nin
tarihini azabın

Ben toprağa mahkum bir çiftçi.
Ben, kalbi mühürlü bir çoban
çığ tutmuş hasrete, kadim belâya.

Reisin Ölümü

Sen de onlar gibi buzlu göllerin kıyısında
büyüdün, ellerinde sapan.

Düş yola, ilk menzilin say evvelbaharı
alnında hilal çekik gözlerin mahmur.
Kahin emmilerin ufka diz çöküp sabahları
Yundağı'ndan Tienşan'a doğan uçurur.

Sen de onlar gibi yalnayak koştun sarp
vadilerde, omuzunda aşiret bayrağı

Şu otlak atalarından kalma, şu otağ

güneşe banılmış kılıçlarının şavkı yüzüne vurur.
Ergenekon dediğin Ötügen'de bir yanardağ
kızanlar geçmiş ocağa demir yoğurur.
...

Göğsümdeki Dövme İçin Eskizler

...
-5. Elini Ver Bana
Elini bana ver, lekesiz göğünü gözlerinin;
büyük erincini ver bana.
Ay ve hasat şenliklerinin uğultusunu
bal tortusunu kovanının
asi gençliğinin yabanıl onurunu
büyük erincini ver bana.
...

Söyle Gölgen De Gitsin/Ekin Yayınları/95 s.

PAZARIN PENCERESİNDEN

SELÇUK EREZ

Yemen İç Harbi: Acep Nedendir?

Yemen'de iki aydır bir iç harp var; gazetelerimiz, televizyonlar bunu -bazen yabancı kaynaklardan çeşitli görüntüler aktararak- bölük pörçük, haberler vererek yansıtıyor. Yemen İç Harbi'ni böylé yansıtmak Türk kamuoyunu filin sadece bacağını, kuyruğunu ya da hortumunu tutup bu yarağıtı kavramaya çalışan görmezler haline indirgemektir! Yemen İç Harbi, binlerce kilometre uzağımızda gerçekleşen ve bizi olsa olsa birçok çocuğun, yaşlının velhasıl zavallı sivillerin yittiğinden üzmesi gereken bir dram mıdır? Bu kadar bilgi ile beslenen halkımız arasında bir anket yapsaydık sonuç böyle olurdu...

Oysa iş bambaşkadır! Ve Yemen İç Harbi, yakından izlenip üzerinde durulması gereken bir harptir. Bu konuda yayımlanan yabancı basın haber ve yorumlarını bir araya getirerek anlamaya çalışalım:

● 7.6.1994 tarihli **New York Times**'a göre Kuzey Yemen (K. Yemen) Dışişleri Bakanı, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin aldığı karara uyup ateş kesecceklerini, ancak komşu Arap ülkeleri ayrılıkçı Güney Yemen'i (G. Yemen) desteklemeye devam ederlerse çatışmaların başlayabileceğini açıklamıştır.

Bu haberden ayrılıkçıların kimin tarafından desteklendiğini de öğreniyoruz: 5 haziran günü Suudi (S) Arabistan ve diğer dört Körfez ülkesinin, Güney'in ayrılmasını onayladıklarını ve Kuzey'in, Aden kentine saldırısını kınadıklarını da belirtiyor.

● 24 Haziran tarihli **Le Monde** gazetesinde, "El Yom" adlı Suudi gazetesinde "G. Yemen'in tanınmasının, krizin çözümünü sağlayacağının ileri sürüldüğü" açıklanmaktadır. Bu haberin başlığı, "Riyad'ın -yani S. Arabistan'ın- Aden yani G. Yemen lehine kulis yapmakta olduğunu yansıtmaktaydı.

● Bu hafta yayınlanmış olan **Economist** dergisi (25 haz-1 tem) kuzey kuvvetlerinin Güney'in başkentini sardıklarını ve bu kenti bombalayarak sivillerin ölümüne yol açtıklarını bildirmekte, ayrıca K. Yemen yönetiminin, ABD'den ve S. Arabistan'dan gelen "Aden'e dokunma!" ihtarlarına kulak asmadığını da hatırlatıyordu.

● Buraya kadar anlaşılanlar şunlardır: G. Yemen, 1990'da birleşmiş olduğu K. Yemen'den ayrılmak istemektedir ve S. Arabistan bu davranışı benimsemekte, bu ayrılışın uluslararası platformda da benimsenmesi için çalışmaktadır. Ancak, K. Yemenliler bu ayrılış girişimine tepki göstererek harekete geçmiş, Güney'e saldırarak Aden'i kuşatmışlardır. Anlaşılan S. Arabistan, ayrılığın gerçekleşmesini istemenin ötesinde Aden'in de Güney'de kalmasını uygun görmektedir.

● Niçin? Bunun cevabını İngiltere'de basılan **Middle East** dergisinin haziran sayısında buluyoruz: Yayımlanan bir incelemede K. Yemen'in ayrı bir ülke olarak ortaya çıkması halinde olacaklar sayılıyor: 1992'de Taiz de fiyatlar arttığında gerçekleşen ayaklanmaların önlenebilmesi için enflasyonu düşürecek önlemlerin alınması gerecektir. Bunun için doğalgaz ve petrol kaynaklarının işletilebilmesi şarttır. Bu kaynaklar da ancak yabancı uzmanlar gelirlerse işletilebilir. Demek ki yabancılar korkutulursa K. Yemen'in geleceği karanr.

Bu haber şunları da hatırlatıyor: Güney'de petrolün bulunmuş olmasına karşılık, Kuzey'de petrol ve zengin doğalgaz kaynakları vardır: Kuzey'de, Hunt ve Exxon Konsorsiyumu'nun bulmuş olduğu 15 trilyon kubik fitlik doğalgaz kaynağı 30 trilyon dolar bir gelir sağlayabilir. Başlanıçta bu gazın Güney'le paylaşılıp, denize Aden'den akıtılması planlanmıştı; en ekonomik yol buydu. Ancak, Kuzey, Güney'den ayrılırsa Güney'e bu gelirden hiçbir şey vermeyip gazı Kızıldeniz'e Hudeyde'den ulaştıracaktır. Anlaşılan Yemen'in bölünmesi ile ilgili planlar hazırlanmıştır... Ama K. Yemen'in Başkanı Abdullah Salih bu plana direnmekte, Güney'deki Aden'i ele geçirmeye bundan uğraşmaktadır. Ona verilen mesajların içerdği tehditlere rağmen direnirse sonunun ne olacağını yakın bir gelecekte seyrederiz.

● Peki Yemen'i bölme planı sadece zengin gaz kaynaklarının konsorsiyumlara sağlayıcı rantlar nedeniyle mi oluşturulmuştur? Hayır! 7 haziran tarihli New York Times'da bu konu aydınlatılıyordu: "S. Arabistan birleşmiş ve demokratik bir Yemen'in varlığından rahatsızdı; bunu kendi otokratik düzenine ve bölgedeki eskiden beri süren hakimiyetine yönelik bir tehdit olarak algılıyordu. Bu nedenle Yemenli aşiretleri silahlandırdılar ve bazı politikacıları beslemeye başladılar.

Yemen'de olup bitenleri biraz daha iyi kavrayınca şimdi de lütfen "Komşu Müslüman bir ülkede demokratik bir rejimin vralığını bu ülkenin bölünmesini isteyecek kadar rahatsız edici bulanlar"ın çoğunluğu Müslüman ama demokratik ve laik bir Türkiye konusunda nasıl hisler besleyebileceklerini düşünün! ◀

BRİÇ

ŞİAR YALÇIN

1140 - Bir lûtfu çok mürüvveti çok pâdişâh idi

	♠ V97 ♥ 1062 ♦ R7 ♣ ADV84	
♠ 643 ♥ D53 ♦ 10832 ♣ 732	K B D G	♠ 52 ♥ R9874 ♦ ADV6 ♣ R6
	♣ ARD108 ♦ AV ♠ 954 ♥ 1095	

Doğu	Güney	Batı	Kuzey
1 Kör	1 Pik	Pas	3 Pik
Pas	4 Pik...		

Batı kör üçlüsünü çıkar, deklaran yerden ikiliyi verir ve Doğunun ruasını asla ALMAZ! Çünkü alırsa batar: Doğu trefl ruasını alınca kör damıyla eli ortağına geçirir ve karo dönüşüne iki karo yapar.

Çözüm: Güneyin iki kör lövesine ihtiyacı yoktur, fakat eli hiçbir zaman Batıya geçirmemeye çalışması gerekir. Onun için de ilk eli Doğuya bağışlaması şarttır.

Deklaran Doğunun kör veya pik dönüşünü alır, kozları bitirir ve trefl empasını yaparak en az dört trefl, bir kör ve beş kozla kontratını rahatça yapar.

1141 - Bis dat qui cito dat *

	♣ ARD65 ♦ A103 ♠ 64 ♥ A83	
	K B D G	
	♣ 73 ♦ RDV5 ♠ AR82 ♥ D52	

* Latince atasözü: Çabuk veren iki kez verir.

Güney	Batı	Kuzey	Doğu
1 Kör	Pas	2 Pik	Pas
2 SA	Pas	3 Kör	Pas
4 Karo	Pas	5 Trefl	Pas
5 Karo	Pas	6 Kör...	

Ortağının sıçramalı renk değiştirmesi üzerine Güneyin ilk vazifesi elinin minimuma yakın ve nispeten dengeli olduğunu göstermektir: 2SA. 4 Karo ise bir cue-bid olup elinin minimumun biraz üstünde olduğunu ve karoyu kestiğini gösterir. Kuzeyin 5 Trefli trefl kontrolünü, Güneyin 5 Karosu ise ikinci bir karo keserini gösterir.

Batı karo damını çıkar ve Doğu üçlüyü verir. Güney asla alır ve...

Cevap: On kesin löve vardır. İlk bakışta, bir karoya çakmak, koz çekmek ve sonra bir pik bağışlamayıp böylece iki karo, dört kör, dört pik (pikleri 4-2 kabul edecek olursak), bir trefl ve bir kupla oniki el yapmak basit

KAÇKAR DAĞI AYLA 1994 TURİZMİ
YAYLALARINDA BİR HAFTA
09 TEMMUZ 1994 - 18 EYLÜL 1994
TARİHLERİ ARASINDA HER HAFTA
İSTEDİĞİNİZ HAFTA TAKSİTLE
KATILABİLİRSİNİZ. 1 milyon x 4 ay +ulaşım.
TRANS KAÇKAR
KAÇKAR DAĞI GEÇİŞİ TREKKING
TUR TARİHLERİ
30 TEMMUZ - 07 AĞUSTOS
13 - 21 AĞUSTOS
27 AĞUSTOS - 04 EYLÜL
Bu dönem Kaçkar Dağı geçişini bu tarihlerde gerçekleştireceğiz. Katılım en fazla 16 kişi.
Tur fiyatı 5.000.000.- TL.+ ulaşımdır.
Ogzala turizm TEL: (0.212) 246 41 86 (0.212) 233 34 09

İDAKÖY ÇİFTLİK EVİ
KAZDAĞI HAFTASONU PROGRAMI
ULAŞIM DAHİL 1.400.000.- TL/KİŞİ
– 2 kahvaltı, 2 kumanya, 2 akşam yemeği.
– Cuma gecesi yola çıkış. (Uludağ Seyahat)
– Cumartesi 07.30 Çiftlik Evi'ne varış.
– Kahvaltı ve günün programını saptama.
– Tahtakuşlar Etnografya Müzesi'ni ziyaret.
– Belirlenen parkurlarda ilk gün yürüyüşü.
– Akşam yemeği, sohbet, duş ve rahat yatak.
– Pazar, sıkı kahvaltı ve program saptama.
– Sarıkız Doruğu'na diyenler, zirveye.
– Demeyenler ile Kazdağı'nın güzellikleri içinde yürüyüş. (Konukların gücüne uygun)
– Akşam yemeği, dönüş hazırlıkları.
Not: Ayrıntılar için lütfen telefon ediniz.
İDAKÖY ÇİFTLİK EVİ-ÇAMLIBEL KÖYÜ/EDREMİT
Tel:Fax: 0266-387 3402

SULHİ DÖLEK
AYNALAR
1994 Yunus Nadi Öykü Ödülü
(yakında çıkıyor)
Yazarın diğer kitapları:
VİDALAR
1983 Sabahattin Ali Öykü Ödülü / 50.000 TL.
KİRACI /
1983 Madaralı Roman Ödülü / 100.000 TL.
KORUGAN
Roman / 60.000 TL.
GEÇ BAŞLAYAN YARGILAMA
Roman / 80.000 TL.
TRUVA KATIRI
Roman / 90.000 TL.
VARLIK YAYINLARI A.Ş.
Cağaloğlu Yokuşu 40/2 34440 İstanbul - Telefax: 522 69 24 - 512 95 28

gibi görünmektedir. Ama gelin görün ki aşağıdaki dağılım karşısında bu sekans başarısızlığa uğrayabilir:

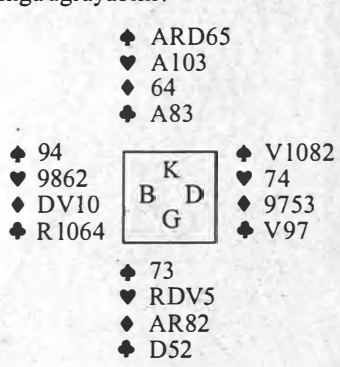

Güney yukardaki gibi oynarsa, Batı hakkı olan pikini aldığı zaman metr karo dokuzlusunu çekerek oyunu batırır.

Çözüm piklerin partaj olup olmadığını denemeye kalkmadan HEMEN (karo kupunu yapmadan ve koz çekmeden) bir pik bağışlamaktır! Karo ası, elden ve yerden küçük pik, karo ruası (Doğu muhtemelen karo dönecektir), onlu kozla karo kupu, dört el koz, dört pik ve trefl ası...

Bu oyun çizgisi karolar 6-1 veya majörlerden biri 5-1 olmadıkça kontratı garantiler.

1142 - Zorunlu bir varsayım

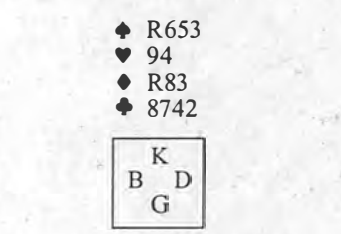

Doğu	Güney	Batı	Kuzey
3Kör	Kontr	Pas	3 Pik
Pas	4 Karo	Pas	5 Karo...

Batı kör asını çıkar ve kör ikilisiyle devam eder. Doğu damla alıp trefl onlusunu döner. Oyunu nasıl planlarsınız? ◀

GEZGİNLER

Şehirden doğaya bir patika daha açıldı. Haydi! Alın sırt çantanızı, fotoğraf makinenizi ve bize katılın. Sabahın ilk ışıklarıyla kalkıp düşelim yollara... Merhaba gün, merhaba doğa...

Tel: 505 13 44
554 79 63

ARMAĞANLI BULMACA

SEDAT YAŞAYAN

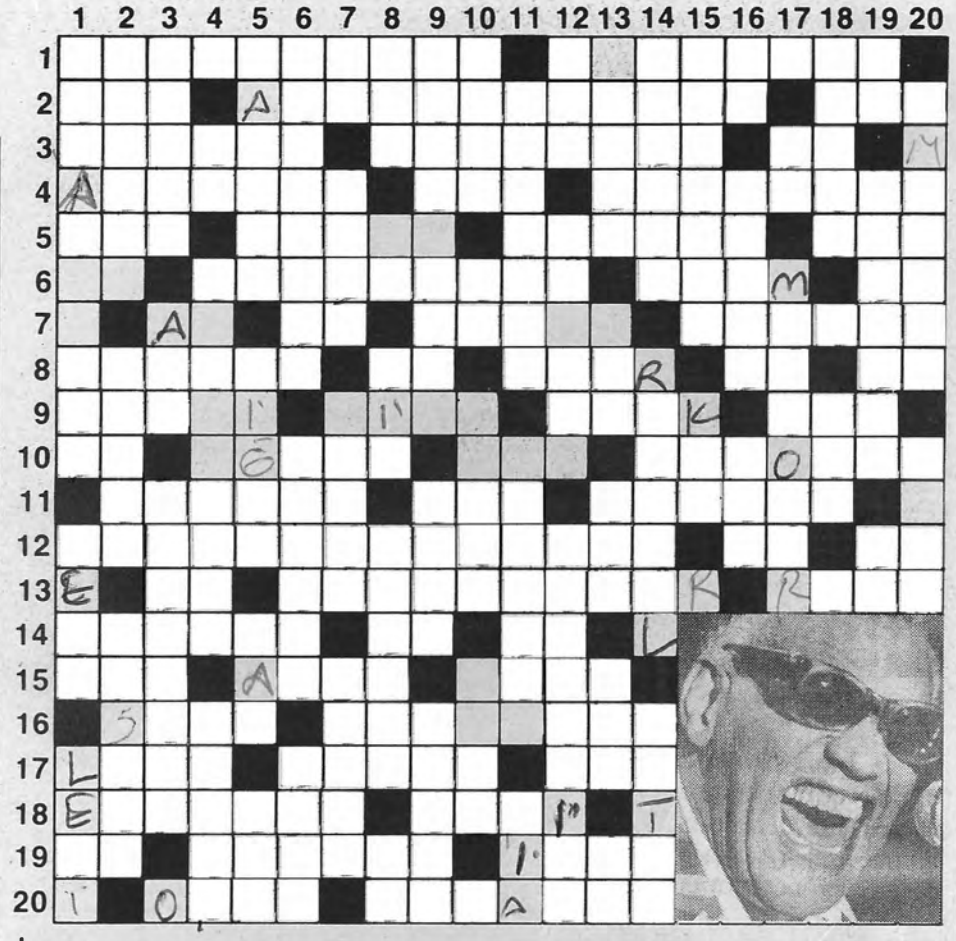

İsim:.....

Adres:.....

.....

SOLDAN SAĞA

1-Fotoğrafta gördüğünüz ünlü ABD'li piyanist, şarkıcı ve besteci... Eskiden bahriye topçusuna verilen ad.

2- Sıkıntı verme, üzme... Tolstoy'un bir romanı... İçinde bir ya da birçok parsel bulunan toprak parçası.

3- Yeniklasikçilik akımının en önemli temsilcisi olup "Zafer Kazanmış Venüs", "Perseus Medea'nın Başıyla Birlikte", "Dövüşçü" adlı yapıtlarıyla tanınmış İtalyan heykelcisi... Özellikle Rize yöresinde dokunan çamaşırlık ince bez... Kale hendeği.

4- Kuzey Kutup Bölgesi'ne verilen ad... "Ya bister-i kemhâda ya virânede can ver/Çün---ügeda hâke beraber girecektir" (Ziya Paşa)... Yunanistan'da bir kent.

5- İstenilen nitelikleri taşıyan... Nâzım Hikmet'in yapıtından Başar Sabuncu'nun sinemaya aktardığı film... Fazıl Hüsnü Dağlarca'nın bir şiir kitabı... Hizmet hayvanlarının ayağına çakılan demir.

6- Bir haber ajansının simgesi... Özellikle dağda yolunu kaybeden yolcuların kurtarılmasındaki yararlılığıyla ünlü iri ve güçlü bir köpek cinsi... Mahkeme sonucunu gösteren resmi belge... Adları sıfat yapmakta kullanılan bir yapım eki.

7- Bir renk.... Rusçada "evet"... Ege Bölgesi'nin en yüksek dağı... Üstten sağa doğru eğik olan basım harfi.

8- Çengilerin dans ederken çaldığı küçük ve derisiz tef... Bir nota... Bayındırlık... Kat kat çakıl ve kumdan oluşmuş yer kıvrımı... Ayak.

9- Türk müziğinde az kullanılmış bir zurna türü... Arapça fiil çatısını konu alan bilim ya da kitap... Pirinç ve şekerkamışından elde edilen bir tür rakı... İran'da tarihi bir kent.

10- Şaşma belirten bir söz... Eskiden sayım vergisine verilen ad... Meyve kurusu... İlk çağlarda yaşamış iri sürüngen.

11- Türk müziğinde kullanılan büyük zilsiz tef... Dingil... Japon kökenli bir dövüş sporu.

12- 1921-1988 yılları arasında yaşamış, Türkiye'nin ilk tango bestecilerinden olup "Papatya", "Dinle Sevgili", "Beyaz Zambak" gibi tangoları 1950'li yıllarda büyük ilgi görmüş Türk bestecisi... Molibdenin simgesi... Kemiklerin yuvarlak ucu.

13- Kalsiyumun simgesi... Hint müziğini dünyaya tanıtan Hindistan Ulusal Orkestrası'nın kurucusu olup Avrupa ve Amerika'da birçok kez turneye çıkmış Hintli sitar ustası... "Gökten nazire indi Siham-ı Kazasına/--- diliyle uğradı Hakkın belasına." **14- Mafya örgütünün suskunluk yasası... Bir sayı... Uzaklık anlatmakta kullanılan söz.**

15- Bir peygamber... Kırık kemikleri bir arada tutmak amacıyla kullanılan tahta gibi düz nesne... Papua-Yeni Gine'nin para birimi.

16- Pornografi filmlerinden daha erotik filmler için kullanılan sözcük... Halvetiye tarikatının kollarından biri.

17- Parça... Meziyet... Soğurma, emme.

18- Çevrebilim... "Ölmek değildir ömrümüzün en --- işi/ Müşkül budur ki ölmeden evvel ölür kişi" (Yahya Kemal).

19- Bir soru eki... Başkalarının hakkını korumayı meslek edinmiş kimse... Basık, loş ve nemli yer.

20- Telli balıkçıl... Vücudun herhangi bir yerini hafifçe çizip üzerine boynuz, bardak ya da şişe oturtarak kan alma.

YUKARIDAN AŞAĞIYA

1- 1909-1967 yılları arasında yaşamış, Ankara'daki "19 Mayıs Stadyumu", "Tarım Bakanlığı", "Hukuk Fakültesi" binaları ile İstanbul Bebek'teki "Ragıp Bey Villası"nın tasarımlarını gerçekleştirmiş Türk mimarı... Sıvı durumuna getirilmiş havadan elde edilerek ışık araçlarında kullanılan element... Panltı.

2- Moliére'nin "Cimri" adlı güldürüsünden Ahmet Vefik Paşa'nın yaptığı uyarlama... Baba tarafından akraba olan kimseler... "Şiir yazıp eskiler alıyorum / Eskiler verip ---'ler alıyorum /Bir de rakı şişesinde balık olsam" (Orhan Veli). 3- ABD halkından olan... Halk arasında sayılan ve sözü geçen erkeklere verilen san... İsa Peygamber'i başında dikenli bir taçla gösteren tablolara verilen ad.

4- Argoda esrar... İçerisi havayla dolu dalgıç elbisesi... Kuran'da bir sure.

5- Cehennemin yedinci katı... Bir ilimiz... Eskiden Türk'e yabancı olan kimselere ve topluluklara, özellikle Arap ve İranlılara verilen ad... Yazı.

6- Güney Amerika'da yaşayan çok iri ve zehirsiz bir yılan... Nitrik asit tuzu... Kumaş üzerine yapılan bir tür işleme.

7- Radon elementinin simgesi... Sevgililerin birbirlerinden ayrılışlarını konu edinen eski bir Fransız şarkı türü... Büyük sandal... Sarhoş.

8- Söz, lakırdı... Seryum elementinin simgesi... **Misket limonu** da **denilen küçük bir limon cinsi... İç içe mineral kabuklardan oluşmuş** kalker... **İlenme, bed**dua.

9- Moğollarda Buddha'nın anası olarak nitelendirilen tanrıça... Dinsel tören... Kuzey Amerika Serbest Ticaret Antlaşması'nın simgesi.

10- Yılbik, tutarık gibi adlar da verilen sinir hastalığı... Japon lirik dramı... Ordu'nun bir ilçesi... Kabartma bir figür oluşturacak biçimde yontulmuş değerli taş.

11- Arap harfleriyle yazılan bir yazı türü... Yapay olarak üretilmiş bir element... ABD Merkezi Haberalma Örgütü'nün simgesi.

12- "Semaya --- çekti ah ü figanım" (Karacaoğlan)... Toprağı kazıp siper yapmak... Başlıca üyesi Jules Romains olan ve toplumun ortak bilincini dile getirmeyi amaçlayan edebiyat akımı.

13- Birleşmiş Milletler Endüstriyel Kalkınma Örgütü'nün simgesi... "Beni derdinle yeter --- ettin/ Yok mu insafın a zalim söyle" (Fitnat Hanım)... Küçük su kanalı... Avuç içi... Tropikal Afrika'da yetişen ve "ohi" adıyla da anılan ağaç.

14- İzmir'in bir ilçesi... Siyasal ve ekonomik ilkelerin kökten değiştirilmesini savunan kimse ya da tutum... Güzeli en üstün ve en yüce değer sayan kişi.

15- Hastalık niteliğinde olmamakla birlikte, normalden belirgin durumda sapma gösterme durumu... Dar, uzun ve hafif bir yarış kayığı.

16- Galyum elementinin simgesi... Yunan mitolojisinde güzel sanatların dokuz perisinden biri... Yarı.

17-Bir çalgı... File benzeyen, soyu tükenmiş iri memeli hayvan.

18- Kimi ülkelerde kontun altındaki soyluya verilen unvan... Yunan rakısı.

19- Ateş... Antil Adaları'na özgü halk şarkısı... Trabzon'un bir ilçesi.

20- Sina Yarımadası'nda yaşamış, acayipliklerıyle ünlü bir kabile... Doğu sanatlarında kullanılan, stilize edilmiş bitki, yaprak ve filiz görünümündeki bezeme motifi. ◀

19.06.1994 tarihli bulmacayı doğru yanıtlayarak çekiliş sonucu kitap kazananlar:

ADANA'DAN: *Hasan Ali Arslan, Gani Menteş,* ***ANKARA'DAN:*** *Hasan Damar, Özge Turan, Mete Teşrekli, Ahmet Başak Kayıran* ***BALIKESİR'DEN:*** *Esen Özyurt, Aysel Sütal* ***BURSA'DAN:*** *Recep Boyacıgil* ***ESKİŞEHİR'DEN:*** *Atilâ Kutgün, Nihal Musubeyli* ***İSTANBUL'DAN:*** *Sibel Almas, İbrahim Savaşan* ***İZMİR'DEN:*** *Aydın Özakın, Veysi Bilgiç, Hasan Hüseyin Hasde* ***KAYSERİ'DEN:*** *Dursun Yiğit* ***KIRKLARELİ'DEN:*** *Beyazıt Kösten* ***KOCAELİ'DEN:*** *Gülsüm Arın, Müfit Erkoç* ***MANİSA'DAN:*** *Hasan Ali Aksoy* ***MUĞLA'DAN:*** *Mustafa Yalçın* ***SAMSUN'DAN:*** *Şükriye Özcan* ***ZONGULDAK'TAN:*** *Serap Hatip, Naime Açan.*

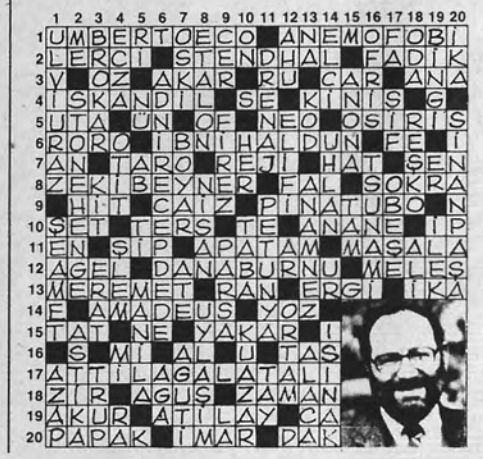

YUNUS NADİ 1994 ÖDÜLLERİ

● AFİŞ

Seçici Kurul: Yurdaer Altıntaş, Metin Deniz, Mengü Ertel, Sadık Karamustafa, Tan Oral.

Tülay Ulukılıç: Afiş, grafik tasarımların başrol oyuncusu

Nedenuğraşı alanı olarak afişi seçtiğine ilişkin soruya, "Grafik tasarım alanında en etkili ve dolaysız iletişim aracı" yanıtını veriyor **Tülay Ulukılıç.** Ona göre, afişte diğer alanlarda olmayan bir şey var. O da mutlaka bir 'mesaj" taşıması. Bu mesaj aranırken de insan hem kendini hem de çevresini sorguluyor. "Bu fark" diyor Ulukılıç, "afişi, grafik tasarımları arasında başrole oturtuyor."

Mezun olduğundan bu yana grafik tasarımıyla uğraşan Ulukılıç'ın afişle uğraşımı sınırlı. Çünkü çok nadir geçiyor eline afiş. Yarışmaların giderek azalmasının da bir sonucu bu. Bu nedenle eline afiş geçip de heyecanlanmayacak bir tasarımcı düşünemiyor.

Çevre konusundaki afişini hazırlarken zorlanıyor Tülay Ulukılıç. Sözü ortadan kaldırmalı ama nasıl? Giderek nesli tükenen canlıların dolaysız anlatımı olmalı bu. Bunun için de ciddi ciddi düşünmek gerekiyor. Çünkü mesaj doğru iletilmeli. Bir kitap kapağı ya da broşür yaratmak gibi değil ki. Önce sorgulamak kaçınılmaz.

Ya teknik? Ulukılıç, afişte çok değişik tekniklerin kullanılabileceğini söylüyor. Özellikle de bilgisayarın kullanımıyla son dört yıldır olağanüstü afişler yaratılıyor. Tasarımcı her türlü tekniği kullanabilir, ama bu mesajınızı en iyi iletebileceğiniz bir teknik olmalı. Düşüncenizi en iyi iletebileceğiniz tekniği bulmak da sanatçının işi. "Şu teknik, bu teknik bana yakın" diyemiyor Ulukılıç. Ödül kazanan afişinde sadece üç renk kullanması ise kullandığı mesajla bağlantılı.

Türkiye'de afiş sanatçıları arzulanan yerde mi? Ulukılıç'ın bu soruya verdiği yanıt ise ülkemizde çok iyi, hatta uluslararası düzeyde tasarımcıların bulunduğuna ilişkin. Yeni kuşak tasarımcılar geliyor ki bu kuşakla, daha da yetkinleşecek afiş. Ancak, yine de afiş gönüllü insanların üzerinde çalıştığı bir alan. Çünkü finans kaynağı az. Kuruluşların desteği yok denilecek kadar az.

Türkiye'de grafik tasarımın hızla geliştiğine inanıyor Ulukılıç. Şimdiye kadar reklam ajanslarında bir bölüm olarak kalmış grafik tasarımın artık bu biçimin içinden çıkmak istediğini söylüyor. Çok yakın bir gelecekte de tasarımcıların, ajanslardan bağımsız tasarım stüdyoları kuracaklarını ve buralarda reklam ajansları temposunda akla ilk gelen işi "kolay beğenilen hoş işleri yapmak yerine" düşünerek, sorgulayarak iş üreteceklerini düşünüyor. Kendisi için biçtiği gelecek de bu doğrultuda, kendi stüdyosunu kurabilmek.

"Afiş yapıştırmak yasaktır"

Üretilen afiş sayısına baktığında diğer ülkelerle Türkiye arasında oldukça büyük bir fark olduğunu vurguluyor Ulukılıç. Diğer ülkelerde on afiş üretilirken Türkiye'de üretilen afiş sayısı bir. Ancak Türk afişinin dünya afişi içinde bir yeri olduğuna, giderek de büyüyen bir yeri olduğuna inanıyor. Son yıllarda uluslararası yayınlarda, sergilerde ve bienallerde daha çok sıklıkta Türk tasarımcıların işleri görülüyor. Artık Türk grafik tasarımcıları kendi sınırları içinde değil, uluslararası standartta üretmeye çalışıyor. "Çok olumlu bir gelişme bu" diyor Ulukılıç, "Durum böyle iken yani Türk afişleri uluslararası yayınlarda, sergilerde yer alırken bizde hala afiş yapıştırmak yasaktır."

Afişle insan kendisini ifade edebilir mi? "İnsan kendisini ifade etmekten çok mesajının doğruluğuna önem veriyor" diyor Ulukılıç, "mesaj doğruysa hem insanlara hem de çevresine kendisini ifade edebiliyor." İyi de mesajını çeşitli nedenlerle yanlış sunmaya kalkışanlar, doğrunun peşinde koşmaktansa kendisini düşünenler yok mu? "Var" yanıtını veriyor Ulukılıç, "her yerde olduğu gibi afişte de böyle bir yaklaşım kaçınılmaz."

Duvarın sesi afiş

Afişte, sözün, fotoğrafın, resimin, rengin bir sınırı yok Ulukılıç'a göre. İster sözü kullanın, ister pop renkleri, ister notür renkleri. Önemli olan mesajınızın doğru olması ve iletilmesi. Duvarların sesi, sözü afiş. Kimi zaman bir fotoğraf, kimi zaman bir resim, kimi zaman da bir söz, o resmi görülür ve anlaşılır kılıyor. Afiş, reklamcılık alanında kullanılan bir sanat. Reklamcılığın ilk hedefi ise pazar ve kazanç. Bu afiş sanatçılarını sınırlandırmaz mı? Ulukılıç, afişi, ticari ve sanatsal diye iki kategoriye ayırmıyor. Ticari bir afiş yaparken de sanatı düşünmek, bir şeyi yaratmak, çekici kılmak zorundasınız. Ticari afiş de sanatsal afiş de sonuçta bir şeyleri pazarlıyor. Örneğin bir deterjan afişi yapıyorsunuz, düşünmeniz gereken şey, "Nasıl daha iyi satabilirim." Bunun için de öyle bir mesaj bulmalısınız ki insanlar o deterjansız yapamayacaklarını düşünsünler...

İyi de bu pazarlamada afiş yapan kişinin sorumluluğu, düşüncelerinin payı ne? Bir pirinç reklamında İstanbul'un duvarlarını süsleyen bir kadının elinde pirinç fotoğrafının altındaki yazı, "Beni yemeye doyamayacaksınız." Bunun sorumluluğu kimde? Pirinçten çok kadını pazarlamayı hedef alan bu afiş için bir sözcük bulamıyor Ulukılıç. O tasarımcının kendisine, mesleğine grafik sanatına saygısızlığından başka bir şey değil. Ama bilinçli tasarımcılar çoğaldıkça bu sorunlarda kalmayacak. Bir soru daha, "Afişin görselliği kalıcılığın önünde engel mi?" Bu eğer bir parti afişi değilse, geniş kitleleri hedefliyor ve sosyal-toplumsal konular taşıyorsa böyle bir kaygı taşımamalı sanatçı. Bu tür afişler zamana karşı direnebiliyor, tıpkı "yazı" gibi... ◀

● TÜLAY ULUKILIÇ

1961'de İstanbul'da doğdu. 1982 yılında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü'nden, 1990'da da MSÜ Grafik Bölümü'nden mezun oldu. 1990-92 yılları arasında bir basın kuruluşunda, 1992-93 yıllarında ise Repro Reklam Ajansı'nda art director olarak çalıştı. Halen Cenajans'ta görevini sürdürüyor. Ulukılıç evli.

1994 Yunus Nadi Afiş Ödülü'nün konusu "Çevre"ydi.